

PÁPAI KOLLÉGIUMI LAPOK

A PÁPAI REFORMÁTUS TEOLÓGIAI AKADÉMIA DIÁKÚJSÁGA

MEGJELENIK MINDEN HÓNAPBAN

FŐSZERKESZTŐ: Sárközi Gergely Antal, PRTA
Szerkesztőség elérhetősége: pklujtag@gmail.com

TÁRSSZERKESZTŐ: Dörömbözi Alex, PRTA
A lapot érintő minden közlemény hozzájuk küldendő.

V. ÉVFOLYAM 10. SZÁM. 2020. DECEMBER.

REKTORI KÖSZÖNTŐ

Írta: Dr. Németh Tamás rektor

„Boldog az, akinek gondja van a nincstelenre, ha bajba kerül, megmenti az Úr.” (Zsolt 41,2)

A zsoltárnak ezt a mondatát többféleképpen is lehet fordítani. A Károli fordításban erősebb kifejezés szerepel, nem bajba kerülésről szól, hanem a veszedelem napjáról, a német fordításokban „böse Zeit” szerepel, ami gonosz napot, időt, pillanatot jelent. A gonosz nap, a veszedelem napja, a baj, ami ránk törhet, itt van. Senkinek nem kell hosszan bizonyítanunk. Volt időszak, amikor azt mondták az emberek, hogy a vírus, a veszedelem nincs is itt, minden csak politika, a politika pedig a hazugság művészete. De most már nem ezt mondják, hanem azt, hogy nem az a kérdés, hogy megkapjuk-e, hanem az, hogy mikor. És ha megkaptuk, azok közé tartozunk-e, akik túlélnek, vagy azok közé, akik nem. Rémhírek között élünk, ez az igazság.

De rémhírek régen is voltak, mindig voltak, s a Krisztusban bízó ember számára nem a rémhírek jelentették a cselekvés eredőjét, hanem a szeretet. Karácsony közeledtével felelevenedik a szeretet igénye, s nemcsak azé a szereteté, amit kapunk, hanem azé is, amit adunk. A zsoltár szövege mintha összefüggést találna aközött, amit tettünk és aközött, amit kapunk. De ha figyelmesen olvassuk a 41. zsoltár második versét, abból az derül ki, hogy boldog az ember, aki a szeretet gyümölcsét termi. Nem arról van szó csupán, hogy kiemelt napokon, karácsony közeledtével jót teszünk-e valakivel, hanem arról, hogy a napjaink termik-e a szeretet jó gyümölcseit. Mindnyájan tudunk jócselekedeteket felsorolni, én magam is cselekszem jót. Ha csak az elmúlt hétre gondolok, a kertben kivágott fát odaadtuk egy rászorulónak, aki örömmel elvitte, vagy az áruházban előttem vásárlónak kevés volt a pénze és kiegészíttem – de itt nem ilyen egyedi esetekről van itt szó, hanem arról, hogy minden dolgok szeretetben menjen végbe.

Az Úrnál készen van minden. Ennek a karácsonynak az öröme és boldogsága is. A kérdés az, hogy nálunk is készen van-e? Csak a megtartás öröme, a gonosz napok elmúlására gondolunk, vagy ettől teljesen függetlenül arra, hogy a Jézus Krisztusban megkapott szeretetért, bűnbocsánatért és üdvösségért hálából egész életünket az Úrnak akarjuk szentelni, és már ebben a jelenvaló világban hálaadással, az Ő dicsőségére élni. Nem véletlen az, hogy a karácsonyi üzenetet, Jézus Krisztusnak, a szabadítónak és megváltónak eljövetelét megelőzi a felszólítás:

„Készítsétek az Úr útját, egyengessétek ösvényeit! Minden völgyet töltsetek fel, minden hegyet és halmot hordjatok el, legyen a görbe út egyenessé, a göröngyös simává: és meglátja minden halandó az Isten szabadítását.” (Lk 3,4-6).

A Szerző református lelképásztor, egyetemi tanár, a PRTA rektora.

NE FÉLJ!

Írta: Papp-Szabó Szimonetta

Textus: Máté 1,18-25. *„Jézus Krisztus születése pedig így történt: Mikor anyja, Mária már jegyese volt Józsefnek, de még nem keltek egybe, kitűnt, hogy áldott állapotban van a Szentlélektől. Férje, József, aki igaz ember volt, és nem akarta őt szégyenbe hozni, elhatározta, hogy titokban elbocsátja. Amikor azonban ezt végiggondolta magában, íme, az Úr angyala megjelent neki álmában, és ezt mondta: József, Dávid fia, ne félj feleségül venni Máriát, mert ami benne fogant, az a Szentlélektől van. Fiút fog szülni, te pedig majd Jézusnak nevezed, mert ő fogja megszabadítani népét bűneiből. Mindez pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit az Úr mondott a próféta által: „Íme, a szűz fogan méhében, és fiút szül, és Immánuélnak nevezik majd” – ami azt jelenti: Velünk az Isten. József pedig, amikor felébredt álmából, úgy tett, ahogyan az Úr angyala parancsolta neki, és feleségül vette őt, de nem érintette addig, amíg meg nem szülte fiát, akit Jézusnak nevezett el.”*

Adventi várakozásunk talán most még inkább kétségekkel teli. Tudjuk, hogy ez az ünnep most egy kicsit más lesz, mint az eddig megszokottak. Lehet, hogy nem lehetnek nagy családi összejövetelek, vagy egyáltalán nem is tudunk majd találkozni a szeretteinkkel, akik nem egy háztartásban élnek velünk. Sok kérdés, kétség, bizonytalanság árnyékolja be a mostani várakozásunkat! Valamit mégis tennünk kell, hogy megszenteljük az ünnepet, sokaknak a készülődés is nehézséget okoz, sok a bizonytalanság, lehet, hogy valakikben már körvonalazódott is, hogy hogyan fognak ünnepelni ebben a különös helyzetben. Az igében József gondolataiban is körvonalazódott valami, amikor rájött, hogy Mária gyermeket vár. Talán ő sem – mint általában az emberek – nem akart terhet venni a vállára. Elképzelhető, hogy nem akarta, hogy összesűgjanak a háta mögött és talán nem akarta más gyermekét sem nevelni. Hiszen nem volt megszokott az ószövetségi emberek kultúrájában, hogy házasság előtt, házasságon kívül szülessen meg egy gyermek. Nem vetett jó fényt Józsefnek, hogy jegyese gyermeket várt, ezért akarta elküldeni.

Végiggondolt minden eshetőséget és elhatározta, hogy mit fog tenni. De ahogy a mondás is tartja: *„Ember tervez, Isten végez.”* És esetükben is Istennek más volt a terve és végzése mint Józsefnek. Talán nekünk is van forгатókönyvünk, arra, hogy ha idén nem ünnepelhetjük a megszokott módon a karácsonyt, akkor hogy és mi lesz másként, mint ami eddig megszokott volt. Ahogy József is végiggondolta, hogy mit fog tenni.

Mikor József döntött, hogy elküldi Máriát, akkor Isten elküldte angyalát, hogy József megtudja, mi Isten szándéka az életével, milyen szerepet tölt majd be a gyermek életében. Feladatokat és kötelezettségeket adott Isten Józsefnek, amiket az angyaltól tudott meg. Jó lenne, ha velünk is közölné az Isten, hogy mit kell tennünk az idei adventi időszakban és karácsonykor. Mit kell tennünk, mit tehetünk és mi az, amit nem szabad tennünk bármilyen nehézséget is élünk meg. Mondhatnánk, hogy milyen egyszerű volt Józsefnek, hiszen neki megjelent az angyal és nem maradt kétségek között. Manapság azonban sokakban felmerül a kérdés: Jó-e amit elterveztem? Ez az advent talán életünk során a leginkább félelmekkel teli karácsonyvárás, hiszen félünk a bizonytalantól, attól, ha nem tudjuk mi vár ránk.

Félelmek gyötörnek bennünket mert úgy érezzük, hogy nem tudjuk irányítani az életünket, a történéseket. Félünk, mert nem csak rajtunk múlik, hogy mi lesz a továbbiakban.

Józsefnek megjelent az angyal és azt mondta: **Ne félj!** Ne félj magadhoz venni Máriát! Vigasz és nyugtatás lehet ebben az adventben, ha magunkra vesszük az angyali szót, kicsit magunkra és helyzetünkre szabva, hogy ne félj! **Ne félj másként készülni a Megváltó születésének az ünnepére!** A vírus időszaka, ha másra nem, arra talán jó, hogy átgondoljuk, mi az, ami igazán fontos nekünk karácsonykor. Le kell mondanunk sok megszokott dologról, talán nem láthatjuk a szüleinket, a nagyszüleinket, szeretteinket. Ahogy kavarnak bennünk ezek az érzések, úgy legalább egy kicsit jobban át tudjuk érezni az első karácsony hangulatát, eseményeit. Végiggondolhatjuk, hogy Máriával és Józseffel sem volt ott a biztonságot adó család a Megváltó születésekor, bizonytalan volt, hogy hol hajtják álomra a fejüket és hol fog megszületni a várva várt gyermek. Sok kétség, kétely és félelem árnyékolta be útjukat. Nagy lehetett a kétségbeesés, amikor Betlehembe érve nem találtak szállást, de ott volt velük az angyali megszólítás, ami egész úton végigkísérte őket!: „**Ne félj!**” Ezt mondta az angyal Józsefnek és Máriának és hitem szerint ez az üzenet hangzik ezen az ünnepen nekünk is.

Ne félj! Mert nem baj, ha nem a megszokott dolgok várnak ránk idén, nem baj, ha nehézségek vannak, mert az Istennek ezzel is terve van. Nem baj, ha a hagyományok, a megszokott rituálék és egyéb tevékenységek helyett egy kicsit a dolgok mögé nézünk és az ünnep igazi lényegét próbáljuk megtalálni. Megtalálni azt a mérhetetlenül nagy ajándékot, amit Jézus születésével kaptunk Istentől. Érezzük magunkénak az üzenetet! **Ne félj!** És készüljünk, úgy a Megváltó születésének ünnepére, hogy a kétségeink és a szokatlan helyzetek ne árnyékolják be a várakozásunkat és ne homályosítsák az ünnepünk fényét!

A Szerző a Tatai Református Egyházmegye beosztott lelkésze, a PRTA öregdiákja.

HATODÉV EXTRA KIHÍVÁSOKKAL

Írta: Kisantal Zsuzsa

Kisantal Zsuzsa vagyok, hatodéves teológushallgató, gyakornok a pápai gyülekezetben és ezzel párhuzamosan óvodalelkész az Édenkert Pápai Református Óvodában.

Harminc éve voltam huszonéves, a teológiát „felőtt fejjel” kezdtem el, azután, hogy a gyermekeink kirepültek a családi fészekből.

Arra kaptam felkérést, hogy számoljak be a hatodév tapasztalatairól. Nos, nem egyszerű erről írni, mert az utóbbi néhány hónapban sok minden másképp alakult, mint ahogy terveztük.

Egyszerre három területen vannak feladataim:

1) Mint teológiai hallgatónak ebben a félévben is vannak tanulnivalók és beadandók. Két tömbösített előadássorozatból az elsőt rendben elkezdjük, de az évfolyamtársam betegsége miatt csak egyedül tudtam végig csinálni. A második tömbösítés elmaradt, mert addigra már én is beteg lettem. Ehelyett részben szakirodalom olvasásával, beadandó írásával tudjuk teljesíteni az adott

tanegységet, részben a következő félévben még foglalkozunk majd a témával. Emellett a szakdolgozat befejezése is erre a tanévre esik. Még nem vagyok készen, de bízom benne, hogy határidőre elkészülök.

2) Izgalmas terület az óvodalelkészi szolgálat. Az elődeimnek köszönhetően az óvoda hitéleti foglalkozásainak már megvan a jól bejáratott rendszere, amire én is építetek. Az első három hét ismerkedéssel és hospitálással telt. Nagy öröm volt, hogy végre tarthattam egy foglalkozást a gyerekeknek. Az első foglalkozást egy hónapos betegszabadság miatti kényszerszünet követte, csak az őszi szünet után mehettem megint a gyerekek közé. Nagyon szeretem a közöttük való szolgálatot. Nem egyszerű kihívás 3-4 éves gyerekek szintjén ígét hirdetni. Barta Livia tanárnő tanította, hogy a gyerekfoglalkozások fontos alapelve, hogy „tilos unalmasnak lenni”. A gyerekek a világképébe, világlátásába nagyon mélyen beépül, amit kisgyermekként megértett, megtapasztalt. A kognitív tudásnál, konkrét információknál fontosabb a bátorító, szeretetteli légkör, ami körülöleli itt a gyerekeket. Ha megértik, hogy láthatatlanul, de valóságosan itt van Isten köztünk, akinek mi a szeretett gyermekei vagyunk, akkor az óvodai hitéleti nevelés elérte a célját. Az óvodalelkészi szolgálatnak része a szülők, és a munkatársak számára tartott bibliaóra is.

1. 3) A gyülekezeti szolgálatban fontos tapasztalatot jelent számomra, hogy részt vehetek a presbiteri gyűléseken, gyülekezet-stratégiai megbeszéléseken, lelkészek közötti megbeszélésen és imaközösségben is.

Az ovisokhoz képest nagyon eltérő terület, hogy kiskamaszoknak tartok iskolai keretben hittanórát. A hittanórákkal is megesett, hogy karanténba kerültek egyes osztályok. Digitálisan is meg lehet tartani jól egy hittanórát, de sokkal több munkát, rákészülést igényel, és kevésbé hatékony mint egy normál módon, személyes jelenléttel megtartott foglalkozás.

A november közepén meghozott intézkedések miatt, nem tudott tovább működni a baba-mama kör, és szünetel az alfa kurzus és nincs lehetőség családlátogatásra sem. Nehezebb megélni azt is, hogy istentiszteletek személyes jelenlét nélkül zajlanak. A Pannonia Reformata Múzeum adventi családi délutánját sem lehetett „normálisan” megtartani, ezért egy interaktív honlap formájában felkerült a netre, így távolabbról is be lehet kapcsolódni és kipróbálni a feladatokat játékokat. Még karácsonyig bárki megnézheti a Pannonia Reformata Múzeum honlapján.

Röviden összegezve: ez a félév sok kreativitást, rugalmasságot igényelt, és még nincs vége. Legációba olyan helyre készülök, ahol előre felvett és összevágott anyagból áll össze az ünnepi istentisztelet. Nem emberekhez, hanem egy kamerához beszélni némiképp más műfaj, ezért másféle felkészülést igényel. Ugyanakkor változatlanul Isten igéjét kell hirdetnünk.

A változatos kihívások imádkozni tanítanak. Hálás vagyok Istennek, hogy bármilyen helyzetben velünk van, irgalma, szeretete, gondoskodása örök.

A Szerző VI. évfolyamos teológushallgató.

*„A nép, amely sötétségben jár; nagy világosságot lát, a homály földjén lakókra világosság ragyog.”
(Ézsaiás 9,1.)*

IGETANULMÁNY

Írta: Dr. Balla Ibolya

Textus: Zakariás 9,9-10. „Örvendj nagyon, Sion leánya, ujjongj, Jeruzsálem leánya! Királyod érkezik hozzád, aki igaz és diadalmas, alázatos, és számáron ül, számárcsikó hátán. Mert kiirtom a harci kocsit Efraimból és a lovat Jeruzsálemből – mondja az Úr. Kivész majd a harci íj, mert békét hirdet a népeknek; uralma tengertől tengerig ér; az Eufrátesztől a föld határáig.”

Az ószövetségi eszkatológiában az egyik legfontosabb hagyomány szerint Isten eljön, hogy uralmát teljessé tegye a világon végrehajtott ítélet és üdvösség által. Ebbe a hagyományba illeszkednek bele az ún. messiási perikópák is, melyek szerint az, akire a váradalom irányul vagy a) eljön (Gen 49,10; Mik 5,2; Zak 9,9), vagy b) megszületik (Ézs 7,14; 9,6), vagy c) kihajt (Ézs 11,1), de láthatjuk ezekben még azt is, hogy d) az Úr sarjadékot támaszt Dávidnak (Jer 23,5), vagy e) Isten pástort rendel (Ez 34,23). A Zakariás próféta könyvéből vett versek is az ószövetségi messiási igék közé tartoznak – a Zak 9,9–17 kontextusában. Ezeknek az igéknek a legfontosabb jellemzői a következők: A messiás kifejezés a *másah* (felkenni) igéből származik, a főnévi alak *masiah*, és általában arra utal, hogy a kiválasztott személyt – a felkentet – feladattal, küldetéssel bízzák meg. Ilyen lehet a király, a pap – főként a fogság után már egyre inkább a főpap, aki királyi funkciókat vett át¹ –, ritkán próféta (Elizeus, de lsd. még Ézs 61,1), és egy esetben pogány uralkodó (Círusz, Ézs 45,1). A királlyal kapcsolatos eszmék közvetlen összefüggésben vannak a Messiásról szóló eszmékkal, ezért a messiáseszmé megértéséhez a következő ószövetségi részeket érdemes megvizsgálni: 2Sám 7,8–16; a királyzoltárok (2, 18, 20, 21, 45, 72, 89 egyes részei, 110, 132); Ézs 7,14 (a 7,10–17 kontextusában); 9,5–6 (a 9,1–6 kontextusában); 11,1–9 (a 11,1–10 kontextusában), Mik 5,1–5; Zak 9,9–17 (különösen a 9,9–10).

Az Izráelben ismert királyideológia több szempontból is kapcsolódik az ókori közel-keleti királyideológiá(k)hoz, amely(ek) szerint a király az istenség kiválasztottja; Izráel különös hangsúlyt helyez arra, hogy az uralkodó hatalma Istentől van, ő maga Isten szolgája marad. Kiválasztása általában a felkenésben is megnyilvánul, de hozzátartozik az is, hogy Isten lelke megnyugszik rajta. Izráelen belül a legjelentősebb ebből a szempontból Dávidnak és házának a kiválasztása, a messiásváradalom összefüggésben áll a Dávidnak adott ígéretekkel (lsd. 2Sám 7,8–16; 23,1–7; Zsolt 2,7). Az ún. messiási igéket elsősorban saját történeti kontextusukban, a korabeli szerző szándékának megfelelően kell értelmeznünk. Több esetben ezek az igék arra hívják fel a figyelmet, hogy a trónutódlásnál az új királlyal kapcsolatban milyen váradalmak jelennek meg, különösen, ha az előző uralkodó nem Istennek tetsző módon uralkodott. Ha e váradalmak egy adott uralkodó korában nem teljesültek, azokat későbbi időkre tolták ki – és egyre jellemzőbb az eszkatológiai jellegük –, de Isten ígéreteiben nem szűntek meg bízni. Összességében a királyhoz köthető tulajdonságok és váradalmak között találjuk a következőket: igazságosság, igazságos ítélelhozatal, Isten áldásainak biztosítása egyrészt Izráel, másrészt az univerzum számára, az ellenség legyőzése, örökké tartó uralom, békesség. Ezek némelyike már abban a korban válik hangsúlyossá, amikor már nem áll fenn a dávidi dinasztia, de a helyreállításához fűzött reménysek még élnek Izráelben. Az Újszövetségben az ószövetségi ábrázolások és eszmék egy részét használták fel (pl. a Zsolt 2 használata az ApCsel 4,25-ben).

¹ Áron és fiai (pl. Ex 28,39–43; 29; Lev 8,1–13).

A Zak 9,9–10-et közvetlenül megelőző szakaszban (9,1–8) Isten direkt teokráciájának néhány eleme rajzolódik ki, míg magában a 9,9–17-ben keverednek a direkt és indirekt teokrácia képei, vagyis amelyek szerint Isten – általában eszkatológiai jellemzőkkel bíró korban – közvetlenül avatkozik be a történésekbe, hozza el az üdvösség korát, állítja fel királyságát (direkt teokrácia), és amelyek szerint mindezek közvetve, a Messiás munkája által történnek meg (indirekt teokrácia).² A próféták ezeknek az eseményeknek egyes elemeit megjövendölik, de nem mindig azt, hogy ezek mikor következnek be. A jövendölések összefüggései az Újszövetség felől nézve tárulnak fel igazán.

A tágabb kontextus (Zak 9–14) élesen elkülönül a Zak 1–8-tól. Bár a 9–14-en belül is vannak törések – amelyek eltérő történeti háttérből és szerzőségekből fakadnak –, e fejezetek összességében egy olyan közösséget mutatnak be, amely kívülről az ellenségek szorongatása, belülről pedig a rossz vezetők miatt szenved. A jövendölések valószínűleg a fogság utáni korra datálhatók; az apokaliptikus képek, valamint a tény, hogy nincs király Jeruzsálemben (9,9), szintén erre utal. A Messiás képére (Zak 9,9) valószínűleg Deutero-Ézsaiás (Ézs 40–55) volt hatással. Ebben a nehéz helyzetben gyökerezik számos olyan, eszkatológikus jövendölés, amely a megoldást és helyreállítást Isten uralmának eljövételében látja, amely örök és az egész földre kiterjedő királyság, és középpontja Jeruzsálem lesz (Zak 9,9–17; 12,6–9; 14). A helyreállítás legjelentősebb elemei közül számos megtalálható a 9,9–17-ben,³ de a szakasz pontosabb történeti háttérének felvázolását megnehezíti az, hogy lehetnek benne későbbi betoldások. Ilyen például a Jáván fiaira, vagyis a görögökre utalás. Ez alapján a fogság utáni koron belül a hellén korszakot és a Nagy Sándorral való ellenségeskedést feltételezhetnénk, de ha valóban betoldásról van szó, az az egész szakasz datálását problematikussá teszi.

A Zak 9,9–17 szorosan kapcsolódik a 9,1–8-hoz, amelyben fenyegető jövendölések vannak az idegen népek ellen (Szíria, Fönícia, Filisztea). A 9,9–17 – mely együtt ábrázolja a helyreállítást egy 9,9–10-ben található Sion-ének (Izd. Ézs 62,11–12; Zof 3,14–15), valamint a 9,11–17-ben található üdvorákulum műfajának felhasználásával – kisebb egységekre bontható: 9–10: az üdvösség eljövételének része a Messiás érkezése, aki szegény és alázatos, és uralkodása elhozza a békességet; 11–17: Isten kárpótolja, összegyűjti és megszabadítja szétszóródott népét, megoltalmazza Júdát és Efraimot ellenségeitől egy olyan harc során, amelynek része egy klasszikus hagyományokat felvonultató teofánia, és amelyben a nép is részt vesz (9,13.15; 10,3.5; Izd. alább részletesen).

Az eseményeknek egyszerre bevezetése és csúcspontja a Messiás bevonulása Jeruzsálembe. A 9,9 előbb megmutatja, milyen lesz a Messiás, a 9,10 pedig azt ábrázolja, mit tesz, de már az utóbbi verstől kezdve is megfigyelhető az, hogy a 9,9–17-ben keverednek a kétféle teokrácia képei. A „*Sion leánya*” megszólítás Jeruzsálemre utal, az örvendezés oka pedig a Messiás érkezése, aki megalapítja a békés, egész világra kiterjedő, Izráelt és pogány népeket is magába foglaló uralmát.⁴ Mielőtt ez bekövetkezhetne, Istennek a világ történéseibe való közvetlen beavatkozásáról is olvasunk. Ennek keretében Isten hazahozza azokat, akik fogságban, szétszóródva élnek (9,11–12);⁵

2 MOLNÁR JÁNOS (1998): *Zakariás próféta könyvének magyarázata*, Kolozsvár, Erdélyi Református Egyházkerület, 122.

3 RÓZSA HUBA (1996): *Az Ószövetség keletkezése. Bevezetés az Ószövetség könyveinek irodalom- és hagyománytörténetébe*, 2. kötet, Budapest, Szent István Társulat, 299–304.

4 RÓZSA HUBA (1996): *Im*, 301–304.

5 Ezzel kapcsolatosan a kiszáradt kút képe talán börtönként használt ciszternára utal.

egy végső, teofánikus elemekkel ábrázolt csatában népe élén harcol, hogy megsemmisítse ellenségeit (9,13–15), mielőtt eljön a béke és bőség korszaka (9,16–17).

Az örvendezésre való felhívás a 9,9-ben emlékeztet a Zak 2,14-re, de az Ézs 40,9-re is. Mindhárom esetben Istennek a történelemben való beavatkozását, szabadítását és jelenlétét/megjelenését feltételezi. A Zak 9,9–10-ben ezen túlmenően az eljövendő Messiás fellépésének, tetteinek leírását találjuk anélkül, hogy a szerző e korszak bekövetkeztének pontos idejéről tájékoztatást adna. A Messiást úgy ábrázolja, mint aki „*igaz és diadalmas, alázatos, és számaron ül, számarcsikó hátán.*” Az igazságosság képe a már fentebb említett messiási perikópákban is jelen van. A „*diadalmas*” kifejezés a héber eredetiben arra utal, aki megszabadított egy válságos helyzetből (lsd. a Szenvedő Szolga képét az Ézs 52,13–53,12-ben).⁶ Az alázatosság és a számarcsikó képe kétféleképpen is értelmezhető, de ezek az értelmezések nem zárják ki egymást: 1) az eljövendő király a szegényebb társadalmi rétegeket is képviseli, velük is azonosul; 2) békét hoz, és nem hódítani jön, mint sok esetben a lovon érkező királyok. Ahogyan fentebb említettük, a 10. versben már keverednek a direkt és indirekt teokrácia elemei, ehhez kapcsolódóan váltakozik az egyes szám első és harmadik személyű beszéd is. Efraim és Jeruzsálem együttesen utal az északi és déli királyságra, vagyis az eljövendő király valamelyest a korábbi állapotokat állítja vissza, de nem hódítással, hanem ennek ellenkezőjével, a békével.⁷ Az „*uralma tengertől tengerig ér, az Eufrátesztől a föld határáig*” kifejezés pedig azt jelenti, hogy a Messiás az izráéliek által ismert teremtett világ egésze felett uralkodik (lsd. még Zsolt 2,8; 22,28; Mik 5,3), ahol a Holt-tenger és a Földközi-tenger, valamint az Eufrátesz és az arabiai sivatag által közrefogott területről van szó, és az ún. pogány vagy idegen népeket is magába foglalja. Ha a Messiás békét hirdet, az egyenlő azzal, hogy meg is teremti a békét. Az a tény, hogy királyként lép fel, és az egész világra kiterjedő hatalma lesz, nem áll ellentmondásban Isten hatalmával. Ő Isten ajándéka, képviseli őt, eszköze, akarata. Rajta keresztül van Isten jelen anélkül, hogy természetfeletti jellegét elveszítené. A fogság utáni kor elkeseredettségében még inkább felerősödött a várakozás és vágyakozás Isten tervének/céljának – az üdvösség eszkatológiai korszakának – beteljesülése iránt. Erről az Ószövetségben tantételként nem beszélhetünk, és az az irodalmi forma, amelyben ez a reménység megfogalmazódik, a prófécia. A próféciaokban rejlő gondolatokat képek, tematikus sémák/modellek által jeleníti meg a szerző, és nem kikristályosodott tantételekben, amelyekben belül az események sorrendje meghatározható lenne. Egyszerre kell komolyan vennünk egy adott ószövetségi ige adott korhoz kötődő értelmének felkutatását, és az újszövetségi kor értelmezésének megismerését. A keresztyénség álláspontja, mely szerint az egész Ószövetség a prófétai ígért könyve, nem külsőleg erőltetett értelmezés, hanem az Ószövetség kánonjában rejlő értelmezést tükröz.⁸ Az újszövetségi szerzők a Zak 9,9–10-ben megírt próféciaát az alázatos, de diadalmas Jézus Krisztus eljövételében látták beteljesedni.⁹

A Szerző református lelkipásztor, docens, a PRTA rektorhelyettese.

6 MOLNÁR JÁNOS (1998): *Im*, 122–125.

7 A béketeremtés, a fegyverek összetörésének gondolata megtalálható az Ézs 9,4-ben, Hós 2,20-ban, Mik 4,1–4-ben (lsd. Ézs 2,2–4), Zsolt 46,9–10-ben. Ezek közül némelyik egyértelműen Istent ábrázolja úgy, mint aki összetöri a fegyvereket.

8 CLEMENTS, RONALD E. (1981): *Isaiah 1–39*, Grand Rapids, Eerdmans, 1981, 147–154.

9 BODA, MARK J. (2004): *Haggai, Zechariah. The NIV Application Commentary*, Grand Rapids, Zondervan, 423–424.

KARÁCSONYI MEDITÁCIÓ

Írta: Drs. Lucski Márta

Textus: Lk 2,8-14. *„Pásztorok tanyáztak azon a vidéken a szabad ég alatt, és örködtek éjszaka a nyájuk mellett. És az Úr angyala megjelent nekik, körülragyogta őket az Úr dicsősége, és nagy félelem vett erőt rajtuk. Az angyal pedig ezt mondta nekik: Ne féljete, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, amely az egész nép öröme lesz: üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában. A jel pedig ez lesz számotokra: találtok egy kisgyermeket, aki bepólyálva fekszik a jászolban. És hirtelen mennyei seregek sokasága jelent meg az angyallal, akik dicsérték az Istent, és ezt mondták: Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarát.”*

Az első karácsony napján megszületett a Megváltó Krisztus a világra. Megnyílt az út az Isten és az ember között. Az Isten emberré lett, hogy megváltást hozzon a világnak, hogy Krisztus által megismerhesse a világ az Atya szeretetét. A díszes és szívet melengető körítésen túl ez a valódi lényege, esszenciája a karácsonynak. Egyszeri dolog történt az emberiség történetében, amely megváltoztatta az addigi világot, és ma is emberek milliárdjainak az életét határozza meg. Erre az eseményre emlékezünk minden egyes évben karácsony ünnepén.

Az evangélium a karácsonyi történettel és annak üzenetével azonban nem kizárólag az ünnepünkre vonatkozik, hanem szól a hétköznapokról is. Az angyali szózat sem egy vallási ünnepre, egy különleges pillanatba, hanem egy hétköznapi szituációba érkezik. A pásztorok mondhatni „*munkaidőben*” voltak a „*munkahelyükön*”. Egy látszólag átlagos, megszokott napot éltek meg. A hétköznapjaikba lépett be Isten hírnöke. Karácsonnyal Isten is a mi hétköznapjaink sorozatába lép be, a mi mindennapi valóságunkba. És az örömmel megoldást kínál és támaszt hoz a hétköznapi gondjainkra, családi terheinkre, betegségeinkre vagy más próbatételeinkre. Mert Krisztussal a békesség és a jóakarát érkezett el a világba. Ebben az évben, amikor is a világjárvány számos, eddig nem tapasztalt élethelyzetet, kihívást, sokaknál betegséget, veszteségeket hozott magával, különösen is nagy jelentőségű, hogy még ha megváltozott körülmények között is, de meg tudjuk érteni Krisztus világra jövetelének csodáját. Ha rá tudunk tekinteni, ha belőle merítünk erőt, akkor szembesülhetünk azzal, hogy az ő értünk hozott áldozata mellett eltörpülnek a mi hétköznapi gondjaink. És ez valóban erőt adhat! A megszületett Krisztus emberré létével a mi életünkbe is belépett, és nekünk is örök támaszt kínál. Ha Krisztus az életünk részévé lett, akkor a nehézségek idején is túl tudunk tekinteni a mindennapos gondjainkon, szenvedéseinken, és az ő világossága ad nekünk valódi biztatást.

A pásztoroknak további jelentősége, hogy Jézussal a pásztorok királya érkezett el a földre. Nem véletlen, hogy épp pásztoroknak jelenik meg az angyal. A pásztorok Betlehemben azt köszöntik, aki később azt mondja önmagáról: „*Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja a juhokért.*” (Jn 10,11) „*Én vagyok a jó pásztor; én ismerem az anyéimet, és az anyéim ismernek engem, ahogyan az Atya ismer engem, én is úgy ismerem az Atyát, és én életemet adom a juhokért.*” (Jn 10,14-15). Már az Ószövetség is a jó pásztor eljövetelét hirdette, ahogyan Ezékiel könyvében olvasható: „*Mert így szól az én Uram, az Úr: Majd én magam keresem meg juhaimat, és én viselem gondjukat. Ahogyan a pásztor gondját viseli a nyájnak, amikor ott áll a juhai között, amelyek szét voltak szóródva, úgy viselem gondját juhaimnak. Kiszabadítom őket mindenünnen, ahová csak szétszóródtak egy felhős,*

borús napon.” (Ez 34, 11-12). A mi életünket is így pásztorolja az emberré lett jó pásztor, a megígért és megszületett Krisztus. A mi életünkben sok felhős, borús nap van. Ez nemcsak az aktuális időjárás értelmében értendő. Hanem hogy nagyon sokszor szembesülünk nehézségekkel, kudarcokkal, szomorúsággal, testi és lelki fájdalommal. Amikor felhős, borús az ég, nem látni a napot. Nem látjuk mi sem ezekben a helyzetekben a fényt, a kiutat, a megoldást. De Isten tudja ezt! Ő jó pásztorként kiszabadít, gondot visel rólunk, magához gyűjt bennünket. Megkeres, óv és az üdvösség útjára terelget minket! Ahogyan a juhoknak csupán annyi a dolguk, annak érdekében, hogy biztonságban legyenek, hogy figyelnek a pásztor terelésére és követik őt, ugyanígy kell nekünk is hallgatnunk Krisztus szavára! Akkor biztonságban tudhatjuk az életünket, mert ő a jó pásztor, akinek a születését pásztoroknak hirdette az angyali kar, akik megkeresték és köszöntötték őt, és akik hallhatták az örömmüzenetet: „Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békeség, és az emberekhez jóakarát.”

Ő az életünk Ura, a mi útmutatónk, vezérünk, minden áldásunk forrása! Ezzel a karácsonyi örömhírrrel a szívünkben kövessük szüntelenül és kételkedés nélkül a mi jó pásztorunkat, és így éljünk életünk minden napján, legyen az éppen keserves vagy örömteli, borús vagy napsütéses. Ehhez adjon nekünk igaz hitet az emberré lett Jézus Krisztus! Ámen.

A Szerző református lelkipásztor, doktorandusz, a PRTA tanára.

KOCSI CSERGŐ BÁLINT PRÉDIKÁTOR LEPSÉNYI ÉVEI **(1688–1793)**

Írta: Dr. Hudi József

A 17. századi protestáns egyháztörténeti kutatás legfőbb nehézségét a források viszonylagos szűkösége és szétszórtsága jelenti. A háborúk, tűzvészek, üldözések, illetve az emberi gondatlanság következtében sok forrás megsemmisült, ezért az elszórt adatokból kell összeállítani egy-egy személy életrajzát, egy-egy gyülekezet vagy esperesség történetét. Anyakönyvezés hiányában a fontosabb életrajzi adatok feltárása is meglehetősen időigényes feladat.¹

A református identitás szerves részét képező gályarab-hősök, hitvallók közül a legismertebbek közé tartozik Kocsi Bálint, aki szabadulása után Zürichben tartózkodva megírta két jelentős latin nyelvű művét: a gályarabok szenvedéstörténetét és a magyar református egyház 17. századi (1647–1677 közötti) történetét.² A gályarabtörténet kéziratának első kilenc fejezete az erdélyi Bod Péter fordításában (1738), kéziratok útján terjedt a 18. században. A *Kősziklán épült*

1 Az egyházi anyakönyvezés a 18. században vált általánossá, korábban kivételesnek tekinthető, bár az egyházi zsinatok már a középkorban is előírták a lelkészek számára az anyakönyvek vezetését. Egyházkerületünkben – és a trianoni Magyarországon is – a veszprémi anyakönyv a legkorábbi, 1614-ben kezdték vezetni. Eredetijét egyházkerületi levéltárunk, nemes másolatát a veszprémi egyházköztség irattára őrzi.

2 *Narratio brevis de oppressa libertate ecclesiarum Hungaricarum*. In: FRIEDRICH ADOLF LAMPE (1728): *Historia Ecclesiae Reformatae in Hungaria et Transsylvania. Trajecti ad Rhenum [Utrecht], 746–919.*; *Narratio delineatio ecclesiarum reformatarum in Hungaria et Transsylvania*. – A *Narratio delineatio...* kiadása és magyar fordítása: MIKLÓS DEZSŐ (1993): *Az első magyar református egyháztörténet. (A gályarab Kocsi Csergő Bálint „Narratio delineatio ecclesiarum reformatarum in Hungaria et Transsylvania” c. műve 1677-ből).* Magánkiadás, Budapest.

ház ostroma c. kéziratnak főiskolai kéziratárunk 3 példányát őrzi.³ A budapesti Magyar Ferences Könyvtár és Levéltár gyűjteményében található az adászteveli id. Kapótsi István által 1770-ben készült negyedik példány.⁴ A műnek Budapesten 13 másolata ismert, további másolatok találhatók Csurgón, Debrecenben, Kecskeméten, Sárospatakon és az erdélyi gyűjteményekben, így többek közt a kolozsvári Egyetemi Könyvtárban.⁵

A gályarabság történeti emlékezetét jó ideig a protestáns értelmiség őrizte, csak a 19. század második felétől vált a nemzeti-felekezeti emlékezet részévé.⁶ Ma nemcsak a gályarabper jegyzőkönyve, hanem Kocsi Bálint mindkét fő műve is olvasható magyar fordításban.⁷ Ezen kívül ismerjük pápai kollégiumi rektorként elmondott beszédeit, és fennmaradtak svájci jótevőjéhez írt levelei is. Emlékét Kocson 1908 óta emléktábla őrzi.⁸

Kocsi Bálint Zürichből Bázélbe ment, ahol 1677. október 24-én aláírta az egyetem anyakönyvét. 1678-ban a genfi főiskolát is meglátogatta, majd hazatért.⁹ 1678–1683 között Pápán tanított, majd Mezőörsön lett lelkész (1683–1687), ahol a kocsiját elrabló „*hamis török rabok*” miatt élete is veszélybe került, ezért menekülnie kellett. Győr-Újvárosban húzta meg magát „*kitsiny hiján másfel esztendeigh, sok költséggel, betegséggel számkivetésben*” nyomorogva. Székesfehérvár török alóli felszabadítása (1688. május 19.) után nyílt lehetősége arra, hogy Losonci Farkas János esperes (senior) jóvoltából, az egyházmegye és a gyülekezet egyetértésével 1688. augusztus 19-én Lepsényben telepedjen le.¹⁰ Lelkészi feladatai mellett az alesperesi teendőket is ellátta.

Lepsényi életét az „*Egyházi Jegyzőkönyv*” – valójában vegyes anyakönyv – első kötetéből ismerhetjük meg, melyet a lelkészek 1676–1777 között folyamatosan vezettek, a községi tisztújítások eredményét pedig egészen 1803-ig bejegyezték. A vegyes jegyzőkönyvet Németi Debreceni István (1676–1687) nyitotta meg. Szeli Sámuel (1696–1698) prédikátor érdeme, hogy a „*Becsületes Ecclesia Könyve*” fennmaradt, mert azt 1697-ben beköttették. Beköttetés után „*nemzetes Töltési István uram*” 1697. június 19-én adta át a lelkésznek, így az ebben a formában

3 Kézirattári jelzetei: 0.56.d., 0.56.e., 0.56.f.

4 A budapesti Ferences Könyvtár és Levéltár őrzi egy Pápa vonzaskörzetéhez köthető negyedik 18. századi másolatot is, melyet 1770-ben idősb Kapótsi Mihály adászteveli lakos íratott le és olvasott. A kézirat digitalizált másolata: https://mandadb.hu/common/file-servlet/document/748303/default/doc_url/017046_Kszikln_plt_hz.pdf [Letöltés: 2020. november 10.]

5 BRETZ ANNAMÁRIA (2004): Bod Péter fordítása Kocsi Csergő Bálint *Narratio brevis*éből. In: IRODALOMTÖRTÉNETI KÖZLEMÉNYEK 108. évf. (2004) 3. sz. 340–347.

6 Bod kézírata nyomtatásban csak 1866-ban jelent meg: [BOD PÉTER]: Kősziklán épült ház ostroma. Kiad., bev., jegyz. SZILÁGYI SÁNDOR. Lipcse, 1866.

7 S. VARGA KATALIN (2002): Vitetnek ítélőszékre... Az 1674-es gályarabper jegyzőkönyve. Kalligram, Pozsony.

8 SEBESTYÉN DAVID (1908): Beszéd. Kocsi Csergő Bálint emléktáblája leleplezése alkalmával, elmondotta: Sebestyén Dávid ref. lelkész, Kocs. 1908. aug. 16. In: DUNÁNTÚLI PROTESTÁNS LAP 19. évf. (1908) 43. sz. (október 25.) 753–756., 44. sz. (november 1.) 766–768.

9 HEGYI ÁDÁM (2010): A gályarab lelkészek bejegyzései Johann Heinrich Fries (1639–1718) albumában: magyarországi diákok Bázélben és Zürichben 1677 és 1720 között. In: EGYHÁZTÖRTÉNETI SZEMLE 11. évf. (2010) 1. sz. 9–27.

10 DREL III. 120.a. A Lepsényi Református Egyházközség I. sz. vegyes anyakönyve, 16. (A jegyzőkönyvre 2020. november 28-i saját ceruzás oldalszámozásom szerint fogok hivatkozni. Korábbi írásaimban a golyóstollal készült lapszámozásra hivatkoztam. A forrás a továbbiakban: DREL 120.a. Lepsényi I. sz. vegyes anyakönyv.)

könnyebben fennmaradhatott, bár restaurálásra szorult.¹¹ Jelenleg a Dunántúli Református Egyházkerület levéltára féltett kincsének számít.¹²

A jegyzőkönyvet az eberhardi börtönből „szabadult” (megszökött), és Széplaki Botka Ferenc lepsényi földesúr által befogadott Németi Debreceni István lelkész 1676. március 18-án nyitotta meg, anyakönyvként azonban Kocsi Csergő Bálint lelkész 1688-tól kezdte használni.¹³ A keresztelési, házassági, halotti (temetési) feljegyzéseket utódai is folytatták, emellett a fontosabb történeti, egyháztörténeti eseményeket is feljegyezték.

A 17. századi feljegyzések olvastán világossá válik előttünk, hogy a református községben nem volt presbitérium: a község és a református egyház ügyeit minden esetben a lelkész és az elöljáróság együttesen intézte. Vagyis a presbitérium funkcióját a községi elöljáróság látta el. 1697. április 24-én a bírák és esküdtek neve előtt azt jegyezte fel a lelkész, hogy „*Birákká választattanak Isten igazgatásából; és közönséges vobul az ecclesia és falu gondviselésére*”.¹⁴ A lelkész alkalmazását lényegében véve három tényező határozta meg. Felfogadásához az esperes (senior), az egyházmegye (a lelkészekből álló „*szent társaság*”, „*szent presbyterium*”) és a helyi közösség („*gyülekezet*”) egyetértése kellett. A lelkész és a tanító fizetését a falu elöljárósága az érintettek beleegyezésével határozta meg.¹⁵

A jegyzőkönyvben kezdetben csak a két bíró (a „*fő bíró*” vagy „*magyar bíró*”, valamint a második bíró: „*török bíró*”, majd „*német bíró*”, „*falu bírója*”, később „*spanyor*” = spanyol bíró), később a teljes elöljáróság (2 bíró, 2 esküdt) nevét is följegyezték. A főbíró a magyar hatóságok és a földesurak parancsait teljesítette. A második bíró a török hódoltság alatt a törökök adószedője volt, később a faluba beszállásolt császári katonaság ellátásáról (kvártélyról, porció- és készpénzszedésről, a tiszteknek adandó ajándékról) kellett gondoskodnia. (A városokban ugyanezt a feladatot a kvártélymesterek látták el.)¹⁶ A jobbágyok számára a legnagyobb terhet nem a királyi, nem is a földesúri adó, a „*robot és szolgálát*”, hanem a helyzetével gyakran visszaélő katonaság ellátása jelentette.¹⁷

11 A vegyes jegyzőkönyv bekötetése 1 tallérba került. A könyvkötő nevét nem ismerjük. Szeli István lelképásztor 1698. február 8-án jegyezte fel, hogy „*Ezen Ecclesia könyvének bé kötéséért egy tallért*” abból az öt tallérból fizették ki, melyet Marton István uram testamentomilag hagyott az ekléziára. DREL 120.a. Lepsényi I. sz. vegyes anyakönyv, 36.

12 Eredetileg a főiskolai könyvtár kéziratárában őrizték, jelzete DREKK 0.766. volt. A kötetet az egyházkerületi levéltár restauráltatta, a munkát az OSZK „*Soros*” Könyvrestauráló Műhely 1988 cég végezte, amely *Soros György* magyar származású amerikai milliárdos támogatásával létesült.

13 DREL 120.a. Lepsényi I. sz. vegyes anyakönyv, 9–10.

14 Uo. 29.

15 Kocsi Csergő Bálint lelkési konvencióját az „*ecclesia szorultságához képest*” állapították meg 1689-ben: 1.) Évente kapott 7 forint készpénzt. 2.) Búzábeli fizetése 20 kila. 3.) Fahordás, szénatakarás (takarulás), őszi-tavaszi szántás a régi mód szerint. 4.) Egy forint ára faggyú. 5.) Egy kősó. – Szecsődi Pál oskolamester konvenciója 1689-ben a következő tételekből állt: 1.) Egész évi pénzbeli fizetése 7 forint. 2.) Gabonája 7 kila. 3.) Három kila alá való őszi szántás. 4.) Egy hold köles. 5.) Páronként adnak neki egy kenyert, másfél font húst (vagy egy tyúkot vagy egy disznólábat). 1693. évre a kvártélyozó hadak miatt a falu „*nagy nyomorúságban*” volt, ezért a lelkész fizetését 30 forintban és 30 kila búzában; a tanítóét pedig 10 forintban és 10 kila búzában állapították meg. DREL 120.a. Lepsényi I. sz. vegyes anyakönyv, 17–20.

16 A kvártélymester a német *Quartiermeister* kifejezésből származik, mivel a török alatt a zsoldos hadak ellátásáról a településeknek kellett gondoskodniuk.

17 A katonaság nemcsak szállást, élelmezést, hanem készpénzt is követelt. 1688-ban például Pálffy Károly hadainak ellátására a „*németh quartélyon fellyül*” 1100 forint készpénzt kellett a „*szegénységnek*” fizetnie. – DREL 120.a. Lepsényi I. sz. vegyes anyakönyv, 16. 1691-ben a kvártélyon és mindenféle szolgálaton kívül 714 forintot fizettek a katonaságnak, ezen kívül egyszer 62 forintra is megbitangoltattak. (Uo. 19.) 1692-ben gr. Pálffy Miklós községbe vezényelt gyalog katonaságát kellett 7 hónapig eltartani; csak a porció kifizetése 837 forintba került, ezen kívül még a generálisnak és a tiszteknek a kívánságait is teljesíteniük kellett. (Uo. 20–22.)

A községi tisztújítást Gergely (március 12.) vagy Szent György (április 24.) napján vagy napja táján tartották. A választás utáni egyik vasárnapon a tisztségviselőket a templomban eskették fel az írásban is rögzített esküforma szerint.¹⁸

A lelkészek főként azt tartották följegyzésre méltónak, hogy a két bíró mennyire szolgálta az eklézsia érdekeit. Kocsi Bálint nagy feladatok előtt állt: újjá kellett szerveznie a gyülekezetet, melynek tagjai Székesfehérvár ostroma előtt elmenekültek; anyagi és erkölcsi értelemben is fenn kellett tartani az egyházközség működőképességét. A lelkész és a falusi előljáróság együttesen végezte az egyház igazgatását, gondoskodott a tanító felfogadásáról, a templom és az 1676 óta biztosan meglévő iskola (schola) fenntartásáról.¹⁹ Tudjuk, hogy az iskolát 1678-ban „*fundamentomábol*” újjáépítették, a későbbiekben csak reparációjára volt szükség.

A katonatartás ekkoriban óriási terhet jelentett, mellette alig jutott erő az eklézsia fenntartására. Ráadásul a háborús viszonyok miatt a lakosság erkölce is „*fellazult*”: ahogy a katonaság, úgy a lakosság sem tartotta be az alapvető „*viselkedési*” szabályokat.

1688-ban, Somogyi Mihály főbíró, Szabó István német bíró idejében csak a parókia és a „*boros kamara*” fedelét, az istálló falát sikerült megújítani.²⁰ 1689-ben, Vitáris István főbíró és Harsádi György német bíró az iskola és lóistálló fedelét javíttatta, a káposztáskertet karóval és tövissel kerítette. Az előljárók a lelkész és tanító konvencióját is meghatározták. Ebben az évben, 1689. február 24-én keresztelte meg Kocsi Csergő Bálint saját fiát, Jánost. Komák voltak: tiszteletes Losonci Farkas János és felesége, tiszteletes Hodosi Sámuel és felesége, Somogyi Mihály és felesége, továbbá Szabó Mihály és Fejér Istvánné.²¹

Az 1690. április 8-án megválasztott Gondán István főbíró és Tóth Mihály német bíró munkájával Kocsi Csergő Bálint elégedett volt: „*istenessen, kegyessen vigyáztak mind az ecclesia szükségére, mind penigh az falu gyamolittására, takargatására.*”²² A parókiához és a szérűskert köré is új kerítést készítettek.

1691-ben Nosztori Péter főbíró, Faján János német bíró a katonatartás terhei miatt az egyháznak semmit sem épített, csupán a „*falu pintzéje*” felépítéséről gondoskodott.

1692-ben Szalai István törvénybíró, Szüts István német bíró nagy hadjárás miatt „*kedvetlenül viselte*” hivatalát, de azért a lelkész általi nagy „*ösztönözés*” hatására kisebb javításról gondoskodott. A veteményeskert feléhez új sövénykerítést készítettek és az udvar egy darabját is „*karoval és ajtoval gyamolították*”. Ebben az évben a legrészletesebben olvashatunk Gr. Pálffy Miklós generális katonáinak visszaéléseiről, Vánosi Lőrinc fehérvári harmincados [harmincadvám-szedő] erőszakoskodásairól.²³ Nem volt elég a generális lovainak, ökreinek, öszvérjeinek kiteleltetése, a lakosokat (polgárokat) még meg is verték, meg is birságotlák. A súlyos terhek

18 A szertartásra későbbi adatunk van: 1696-ban április 24-én volt a tisztújítás, az eskütételre azonban csak május 20-án került a sor. „*Megh esküttették a birákat és az öreg esküttet a templomban.*” – jegyezte fel a lelkész. Uo. 32.

19 A lepsényi rektorokat lásd: KRÁNITZ ZSOLT – KÖBLÖS JÓZSEF (2009, SZERK.): A Dunántúli Református Egyházkerület prédikátorai és rektorai I. 1526–1760. Pápai Református Gyűjtemények, Pápa. 210.

20 A neveket nem latinos (Vitaris), hanem később is használatos magyaros alakban (Vitáris) írtuk át. Itt jegyezzük meg, hogy a lelkész saját nevét az anyakönyvben a következőképpen írta: *Kotsi Bálint, Kotsi C. Bálint, Valentinus Csergő Kotsi.*

21 DREL 120.a. Lepsényi I. sz. vegyes anyakönyv, 78. Kocsi Bálint 1688. szeptember 3. és 1693. október 14. között összesen 162 gyermeket keresztelt meg; számos esetben feleségével együtt keresztstülöként is feltüntette magát. 1691. augusztus 6-án *Zsuzsánna* nevű lányának a keresztelőjét tartották, melyre helybelieket hívtak meg komának: Causai Pétert, Lévai Sámuel, Gondán Istvánt, Gondán Györgyöt, Marton István és Nosztori Pétert feleséggestül. (Uo. 84.) Egy esetben törvénytelen születést is feljegyzett: 1692. július 20-án keresztelte özvegy Bodaki Györgyné Gergely nevű fiát, aki Szabó Mihók „*feleséges embernek*” a gyereke volt. (Uo. 87.)

22 DREL 120.a. Lepsényi I. sz. vegyes anyakönyv, 18.

ellenére az eklézsia ládájából 1692. április 22-én 1 forint 50 dénárt adtak a szombathelyi (Vas m.) börtönből szabadult Peleskei Péter szentgyörgyvölgyi, Herendi István szentpéteri lelkészek, Vetsei András szentpéteri oskolamester váltságába.²⁴

1693-ban Szőke Péter főbíró, Kis Tamás német bíró szolgált, a lelkész szomorúan jegyezte fel, hogy az eklézsiára „*ebben az esztendőben majd semmi gondviselés nem volt*”. Emellett a közösség is mély erkölcsi válságba került: istenkáromlás, szombattörés, lopás, a tiszteletlenség „*beszédekkel és tselekedetekkel el hatalmazott*”, akadtak olyan megátalkodottak, akiket az úrvacsorától is el kellett tiltania, míg végül „*meg békellettek nagy nehezen az ecclesiával*”.²⁵

Nem csoda, hogy a Kocsi Bálint igent mondott a pápaiak meghívásának. 1693–1695 között ismét a pápai kollégiumban tanított, ahonnan Láziba, majd 1698-ban Pázmándra ment lelkésznek. Több évi szolgálat után nyugalomba vonult és a Bihar vármegyei Hosszúpályiba költözött, itt élt haláláig.²⁶ Lepsényi évei aligha tartoztak legjobb emlékei közé.²⁷

A Szerző történész-főlevéltáros, levéltárvezető (DREL), kutató (PRTA).

„Az angyal pedig ezt mondta nekik: Ne féljeteK, mert íme, nagy örömet hirdetek nektek, amely az egész nép öröme lesz: üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.”

(Lukács 2,10-11.)

Istentől megáldott, békés karácsonyt kíván a Pápai Református Teológiai Akadémia tanárai és hallgatói nevében:

Dr. Németh Tamás
rektor

23 A katolikus Vánossy Lőrinc fehérvári harmincados 1690–1717 között kíméletlenül megsarcolta a környék (Fejér és Veszprém megye) népét, önkényeskedései miatt többször bepanaszolták a vármegyénél és a Magyar Királyi Kamaránál, 1705-ben Fehérváron be is börtönözték, a bevonuló császári katonaság szabadította ki. 1717-ben hunyt el. Antal fia jezsuita lett, teljes örökségét a fehérvári jezsuita – a későbbi pálos, majd cisztercita – templom és rendház építtetésére fordította. Vö. KAPOSSY ENDRE (1911): Művészeti emlékek a ciszterciek székesfehérvári templomában és rendházában. In: ZALAI MIHÁLY (1911, SZERK.): A ciszterci rend székesfehérvári kath. főgimnáziumának értesítője az 1910–11. iskolai évről. Székesfehérvár. 53–64., KÁLLAY ISTVÁN (1989): A városi önkormányzat hatásköre Magyarországon 1686–1848. Akadémiai Kiadó, Budapest, 39., 325., 330.; LAUSCHMANN GYULA (1998): Székesfehérvár története II. A török kiűzésétől a 18. század végéig 1688–1800. (Szerk. Farkas Gábor). Székesfehérvár. 18–23.; Vánossy (az anyakönyvben: Vanosi Lórintz) 1692-ben először 100 kila búza fejében 125 forintot „*vert reá[j]ok*”, utána 200 kila gabona fejében 200 tallért követelt tőlük, a Fehérvárra szállításkor szekérbért nem fizetett, és a falut 100 forintra megbírságoKta. DREL 120.a. Lepsényi I. sz. vegyes anyakönyv, 21–22. Vánossy a királyi kamara védelmét élvezve hatalmas vagyonra tett szert, alighanem Fehérvár leggazdagabb emberei közé tartozott.

24 DREL 120.a. Lepsényi I. sz. vegyes anyakönyv, 235.

25 Uo. 23–24.

26 Hosszúpályi református anyakönyvét csak 1745-ben kezdték vezetni, ezért halálának pontos idejét nem ismerjük.

27 Fizetési hátralékait csak 1696. július 5-én rendezték „*lepsényi uraimék*”, amelyről elismervényt is adott nekik. DREL 120.a. Lepsényi I. sz. vegyes anyakönyv, 32.

A LELKIPÁSZTOR KÖNYVESPOLCÁRA

A Pápai Református Teológiai Akadémia tanári kara fontosnak tartja a lelkipásztorok tájékoztatását a legújabb szakirodalom tekintetében, ezért jelen lapszámunkban is egy könyvajánlóval jelentkezünk. (a Szerk.)

Egyháztörténet

KISS RÉKA-LÁNYI GÁBOR (2020, SZERK): Hagyomány, Identitás, Történelem 2019., Károli Gáspár Református Egyetem – ETKI Reformáció Öröksége Műhely – HTK Egyháztörténeti Kutatóintézet, Budapest.

A Reformáció Öröksége Műhely gondozásában megjelenő Reformáció Öröksége sorozat harmadik eleme a HIT (Hagyomány-Identitás-Történelem) 2019-es konferenciájának előadásait tartalmazó kiadvány. 51 szerző írása szerepel benne, a kárpát-medencei magyar reformátusság trianoni szétszakításáról, a 17-19. századi lelkészi műveltségről, az 1618-1619-es dordrehti zsinat magyarországi hatástörténetéről és a szocializmus alatti kulturális ellenállás kérdéseiről.

A kötetek elérhetőek interneten keresztül:

http://www.kre.hu/portal/images/kutatas/HIT_2019_1sz_1020.pdf

illetve http://www.kre.hu/portal/images/kutatas/HIT_2019_2_sz_1020.pdf

CSORBA DÁVID (2020, SZERK): Vértelen ellenreformáció. Károli Gáspár Református Egyetem – ETKI Reformáció Öröksége Műhely – HTK Egyháztörténeti Kutatóintézet, Budapest.

A hazai református egyháztörténet-írás által használt és elsődlegesen az 1681 és 1781 közti időszakra értett vértelen ellenreformáció a felekezeti köztudat szerint a vallási egyenmőségre törekvő Habsburg Birodalomban domináns katolikus felekezet részéről megnyilvánult, a protestánsok elnyomására értett fogalom. Az elmúlt 30 évben megújult a 18. század kutatása, új források, forráscsoportok vizsgálata került előtérbe, és emellett a számos történetírói iskola kínálta módszertani megújulás is azt eredményezte, hogy érdemesnek látszott ezt a régi fogalmat új megközelítésben vizsgálni. A számos új szempontot, adatot és kutatási eredményt felvonultató kiadvány nemcsak a szakma, de a magyar reformátusság múltja iránt érdeklődő közvélemény számára is hasznos olvasmány.

A kötet internetes elérhetősége: http://www.kre.hu/portal/images/doc/hirek/tudomanyos-hirek/2020/11/Vertelen_1011.pdf

A könyvajánlókat írta: Dr. Szabó Előd tatai református lelkipásztor, docens, a PRTA Szisztematikustörténeti Intézetének intézetvezetője.

KARÁCSONYI KÉZMŰVES ÖTLETTÁR

Az összeállítást készítette: Zimányi Noémi

Bevezető gondolatok

Tudom, néhányan úgy vannak ezzel: Kellene egy jó kézműves ötlet, amivel le lehetne kötni az óra végén a gyerekeket! Vagy netán: Nincs időm annyit készülni, kellene egy jó kézműves feladat! Pedig a kézműveskedés sokkal több lehet, mint valami függelék, valami időkitöltő az óra végén. És nem is a felkészülési időt hivatott pótolni.

Hogyan lehet több? Úgy, hogy a kézműves ötletet az Istenről, hitről és életről való tanulás eszközévé tesszük. Nem elégszünk meg azzal, hogy csak úgy letudjuk a vágást, ragasztást, színezést, valamit kezdünk is a kész tárgyakkal. Így lesz egy kézműves ötletből jó hittanos ötlet: Mert segítséggé válik az óra céljának az elérésében.

Rendben, de adott esetben hogyan is kezdünk valamit egy kivágott papírfigurával? Amikor megalkotunk valamit, az alkotás örömet jelent. Valami szép vagy érdekes született meg. Ekkor ne tegyük félre! Használjuk az elkészített tárgyat az óra többi részében is! Még a legegyszerűbb kis rajzot is tovább lehet gondolni. Gondolkozzunk komplexen!

Vegyük például a betlehemi makettet! Mindenki elkészíti a saját darabját. De itt nem ér véget a használata, mert ezután tovább foglalkozunk vele. Körbeállunk és mindenki elhelyezi maga elé a földre a makettjét és azt mondjuk a gyerekeknek: Állj olyan távol a makettetdtől, amennyire távol vagy közel érzed magadhoz (a karácsonyi történetet/karácsonyt/megszületett gyermeket stb.)! Mindenki elmozdul. A saját tárgyaikkal dolgoznak. Itt már nem az számít, hogy ki milyen szépen ragasztott. A betlehemes a gyerekek nonverbális kifejezőeszközévé válik. Aztán beszélgetni kezdünk: Hol állsz? Miért ott állsz? Hol lenne a legjobb állni? Mi segítene, hogy közelebb kerülj? Majd folytatjuk: Állj olyan közel, amennyire szeretnél! Újabb helykeresés következik. Hogy érzed itt magad? A megalkotott tárgyak ebben az esetben alkalmasak arra, hogy a hittanosok belső gondolatait a felszínre segítsék. Így közelebb kerülhetnek a bibliai üzenethez.

Egy másik példa: A gondviselésre tanító képeslap. Az elkészítését megelőzi egy olyan történetmondás, amelyben a karácsonyi eseményekből éppen a gondviselés vonását emeljük ki. Majd a sablonok segítségével vágunk, ragasztunk. Felidézzük, hogy Isten hogyan viselt gondot a karácsonyi történet szereplőiről. Egy ígét is írunk a képeslapra, majd ezután egy újabb képeslapot alkotunk. Minden gyermek elkészítheti szabadon a saját képeslapját saját szereplőivel. És máris többet el tudnak mondani, mint szavakkal. Csoporttól függően beszélgetünk ezután, végül mindenki megfogalmaz egy hálaadó imádságot Isten gondviselése kapcsán és leírja a saját alkotására. Hazaviszi, és otthon többször is ezekkel a szavakkal imádkozhat.

Minden egyes ismertetett ötletet tovább lehet gondolni. Nem igényelnek nagy anyagi befektetést, mert egy egyszerű dologgal is nagy eredmény érhető el. A sablonokat az életkorhoz mérten lehet nagyítani. Az alapanyagokon lehet változtatni. Nem minden csoportban egyszerű festeni, vagy vágni. Nincs mindenhol színes karton. Nem baj. Keressünk megoldást abból, amink van. Amikor kiválasztunk egy ötletet, tegyük fel a kérdést: Ezt az ötletet hogyan tudom még használni az üzenet megértéséhez és megéléséhez? Mit tudok még kezdeni ezzel az ötlettel?

Áldott szolgálatokat kívánok 2020. adventjén!

MENNYEI HÍRNÖK

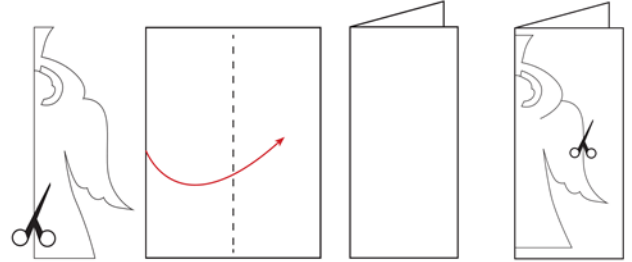
– térbeli ígés angyal –

Mire lesz szükség?

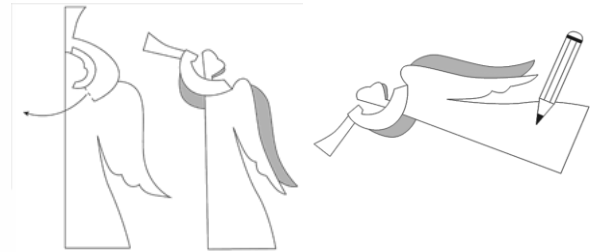
sablon
fehér lap vagy karton (A/4-es)
olló
íróeszköz

Kiknek ajánljuk?

Iskolás korosztály számára.

1. Egy félbehajtott lapra rajzold körbe az előre kivágott sablont! Vágd ki a vastag vonalak mentén az angyalt!

2. Hajtsd le az angyal kezeit! Írj rá egy karácsonyi bibliai ígét!

Mire használható?

Keresztyén életre neveléshez:

Fogalmazd meg saját szavaiddal, hogy miért született meg Jézus!

Írd az angyalra! Ajándékozd el ezt a leírt jó hírt valakinek!

Imádságra neveléshez:

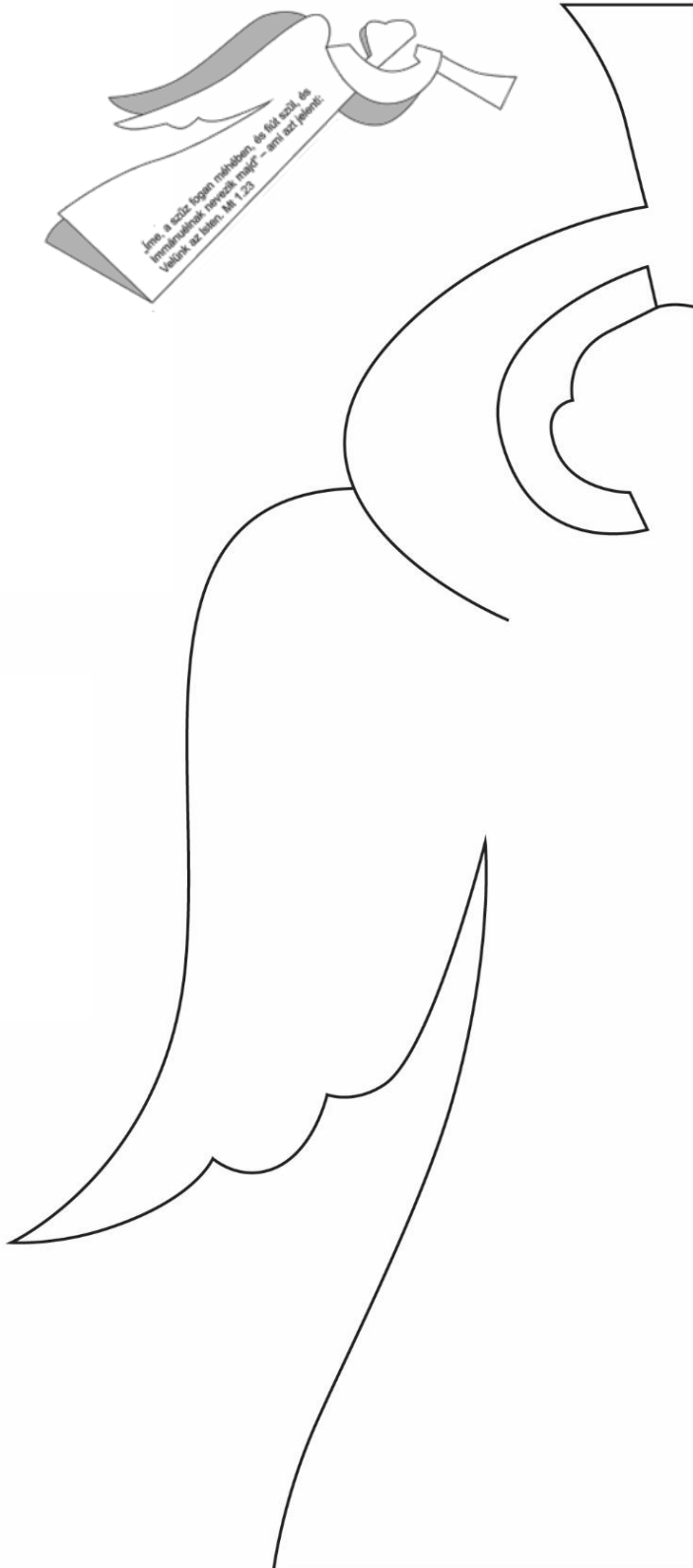
Válaszol a bibliai történetre/igére fogalmazzatok meg együtt egy imádságot! Írja le mindenki ezt a közös imádságot az angyalra! Imádkozzuk el együtt!

Más történetekhez: Más bibliai történetekhez is elkészíthetjük, amelyben angyal szerepel.

Karácsonyfadísz: Fűzz cernát a szárnyakba és díszítsd vele a karácsonyfádat!

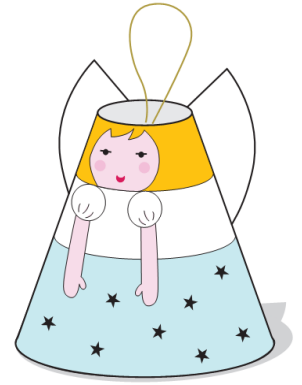
Asztali dísz: Ha az angyalt vastag kartonból készíted, akkor a talpára állíthatod.

Díszítve: Stiftes ragasztóval kend be az angyal szárnyait, szórj rá fehér csillámport!

SZÍNES ANGYAL

– karácsonyfadísz –

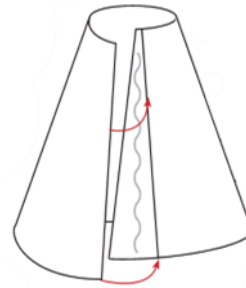
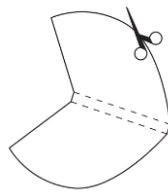
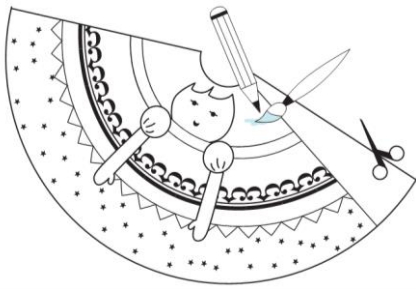

Mire lesz szükség?

sablonok (test és szárnyak)
olló
ragasztó
színes ceruzák vagy filctollak,
esetleg festék
fonaldarab

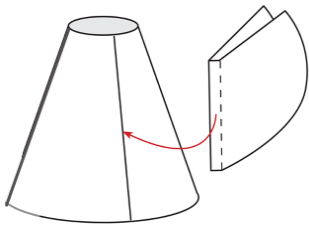
Kiknek ajánljuk?

Óvodás és alsós korosztály számára.

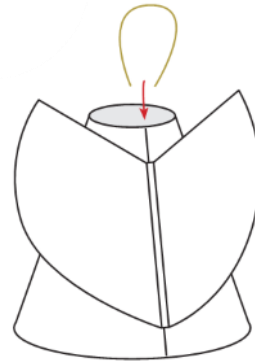

1. Vágd ki és színezd ki a sablonokat!

2. Ragaszd össze az angyal testét!

3. Hajtogasd meg a szárnyakat a szaggatott vonalak mentén, és ragaszd az angyal hátára!

4. Fűzz fonalat az angyal fejéhez!

Mire használható?

Egyéni díszítéssel: A mintázat nélküli angyal ruháját színezd és mintázd tetszés szerint! Ragaszthatsz rá színes papírt, flittert, gyöngyöt vagy más tetszés szerinti anyagot!

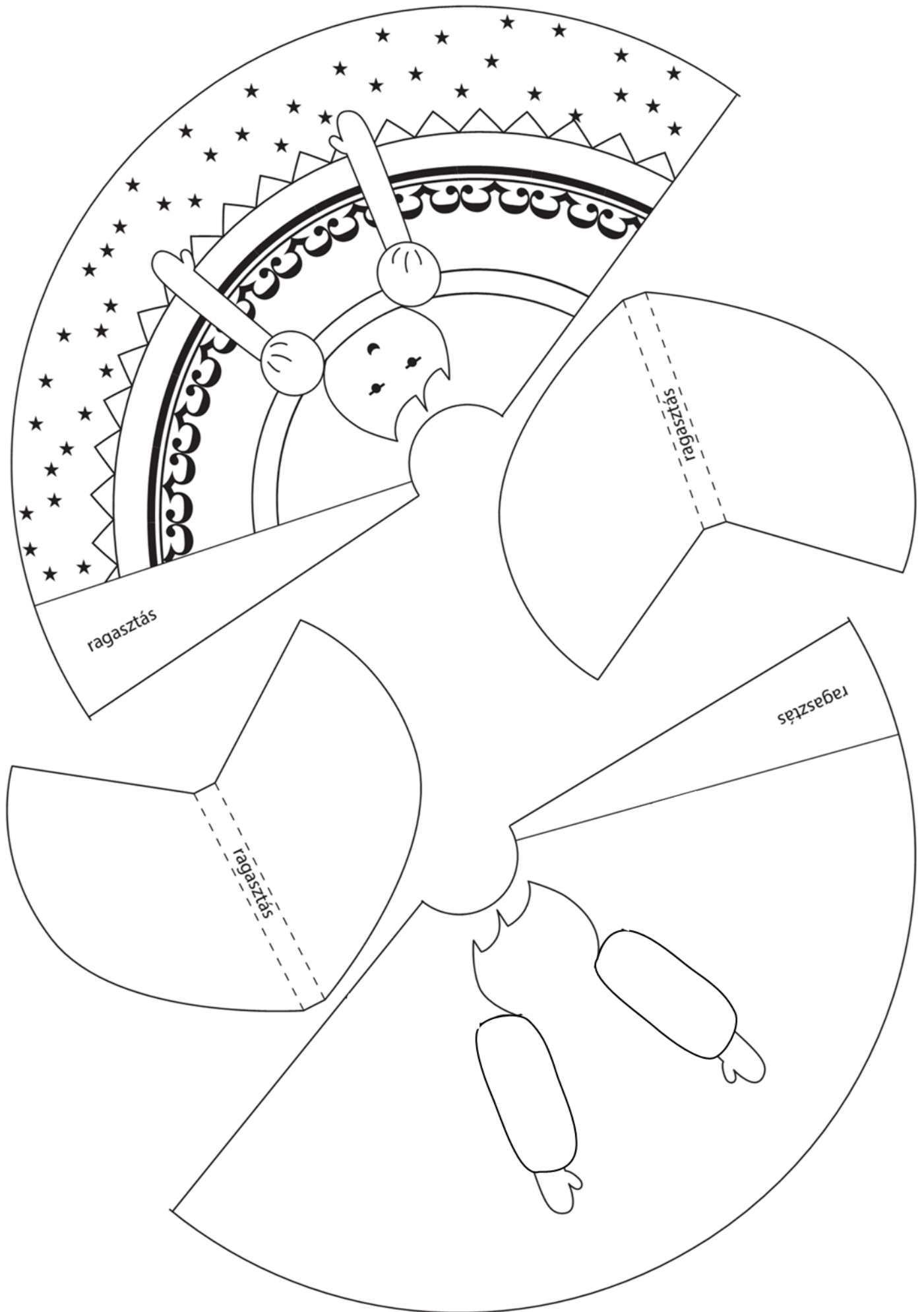
Történet elmeséléséhez: A mintázat nélküli angyalsablont (szárnyak nélkül) a gyermekek más szereplők megjelenítéséhez is elkészíthetik. Így alkothatnak Mária, József, pásztor és bölcs figurákat. A mintázat nélküli sablonon az arcot is a gyerekek maguk egészíthetik ki. Így lehet női arcot rajzolni, illetve szakállas férfiarcot.

Aranymondáshoz: Mielőtt ráragasztod, írd az angyal két szárnyára az aranymondást!

Karácsonyfadísz: Díszítsük a templomi karácsonyfánkat az angyalokkal!

Rejtett üzenet: Mielőtt összeragasztod az angyal testét, írd a belsejébe egy üzenetet valakinek és ajándékozd neki!

SABLONOK a Színes angyalhoz

ANGYALLÁNC

Mire lesz szükség?

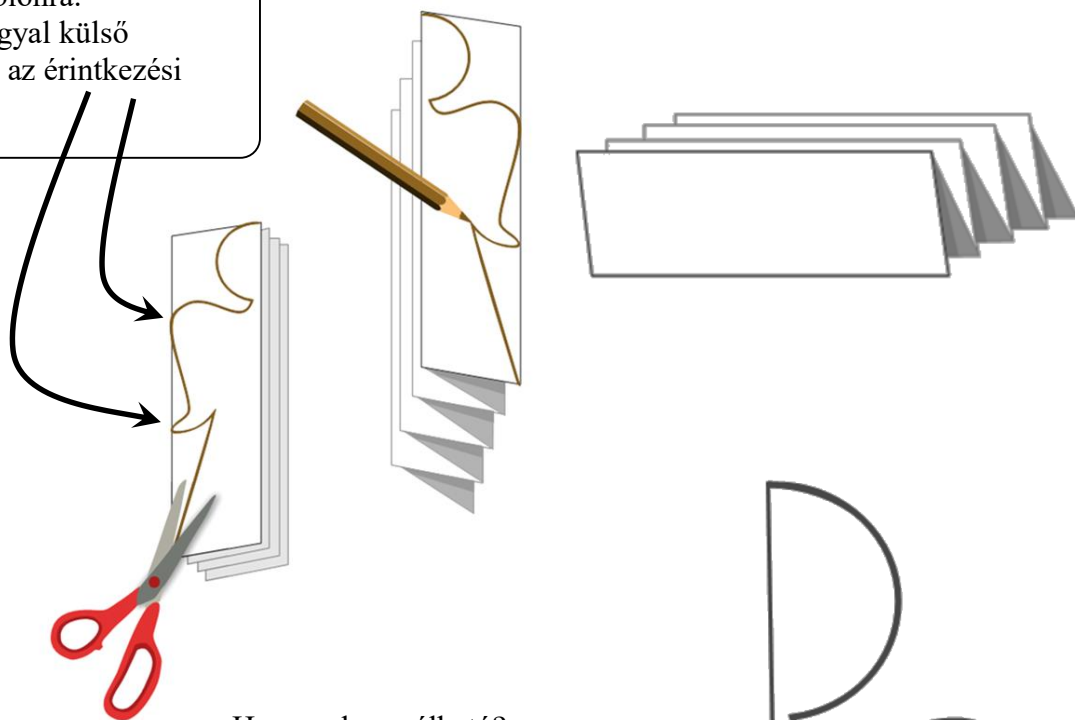
sablon
fehér vagy akár színes lapok
olló
íróeszköz

2. Rajzold körbe az angyalt a kivágott sablon segítségével!
Az angyal testének közepén lévő vonalat nem kell rárajzolni a sablonra.
Figyelj arra, hogy az angyal külső körvonalánál ne vágd le az érintkezési pontokat!

Kiknek ajánljuk?

Alsós korosztály.

1. Hajtogass össze egy hosszabb lapot harmonikaszerűen! Az egyes hajtások szélessége akkora legyen, mint a sablon szélessége.

Hogyan használható?

Adventi mécses: Az angyalláncot tekerd egy befőttesüveg köré, a végét ragaszd össze! Helyezz mécseset az üvegbe!

Közösségépítő játék: Mindenki készítsen el egy angyalláncot. Annyi angyal legyen egy láncban, ahányan vagyunk a csoportban. Az első angyalra mindenki írja rá a saját nevét! Ezután adjuk tovább a láncot egymásnak, és mindenki írjon egy adventi jókívánságot a többiek láncára!

Keresztyén életre nevelés: Mindenki készítsen egy négy angyalból álló láncot. Ők jelképezik a 4 adventi hetet. Határozd el, hogy milyen jó tettet fog végrehajtani az egyes adventi heteken. Írd rá az angyalokra és tedd is meg!

Dekorációra: A hittanterem vagy a gyermek-istentiszteleti terem díszítésére.

Csomagolópapír mintázására: A mintázni kívánt lapra ráragasztjuk a kivágott angyalláncot.

AJÁNDÉKHOZÓ ANGYAL

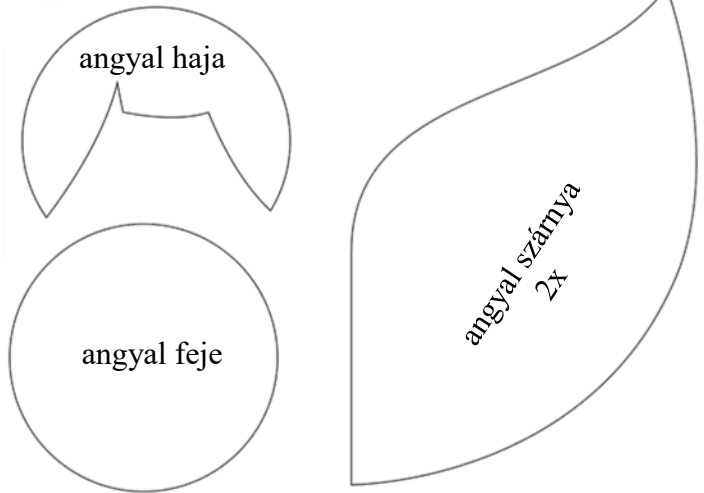
Mire lesz szükség?

sablonok
színes kartonok vagy színes
ceruzák
olló
ragasztó

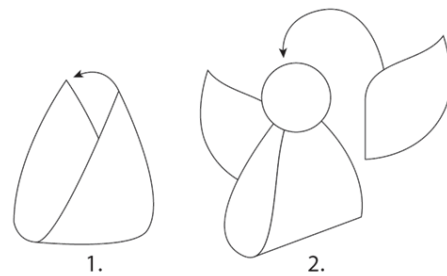
Kiknek ajánljuk?

Óvodás korosztálytól.

1. Vágd ki a sablonokat! Ha fehér lapból készíted, akkor előbb színezd ki, aztán vágd ki!

2. Ragaszd össze a nyakrészt, majd a szárnyakat, a fejet és a haját is!
Az alábbi rajz segít.

angyal teste

Hogyan használható?

Ajándékozáshoz: Helyezz apró ajándékot az angyal belsejébe!

Imádságra neveléshez: Ragasztás előtt írd fel az angyal testének belső felére, hogy miért vagy hálás Istennek! Miután mindenki elkészítette az angyalát, álljunk körbe az asztal köré, ahol középen ott a Biblia. Egyenként mondjuk el, miért vagyunk hálásak, és helyezzük el az angyalokat körben a Szentírás köré. Az alkalom után mindenki hazaviheti az angyalát, és otthon maga is imádkozhat.

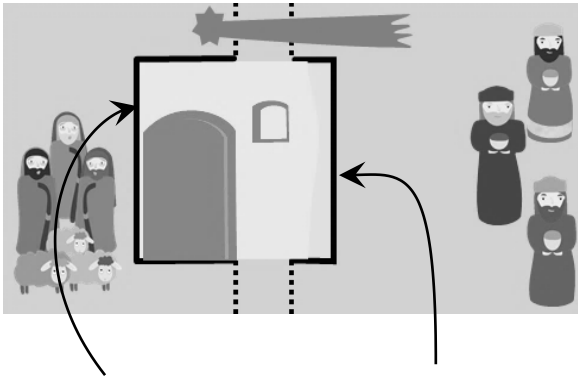
MEGÉRKEZÉS A JÁSZOLHOZ

– közepén mozgó képeslap –

Mire lesz szükség?

sablonok
színes ceruzák vagy filcek
olló
ragasztó

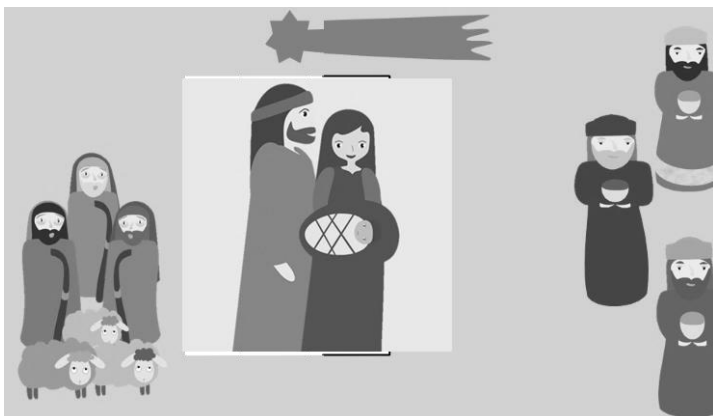
2. Színezd ki a rajzokat!

3. Vágd ki a vastag fekete vonal mentén a képeslapot közepén!

4. A szaggatott vonal mentén hajtogasd meg a képeslapot! Figyelj arra, hogy a középső részt ne hajtsd be!

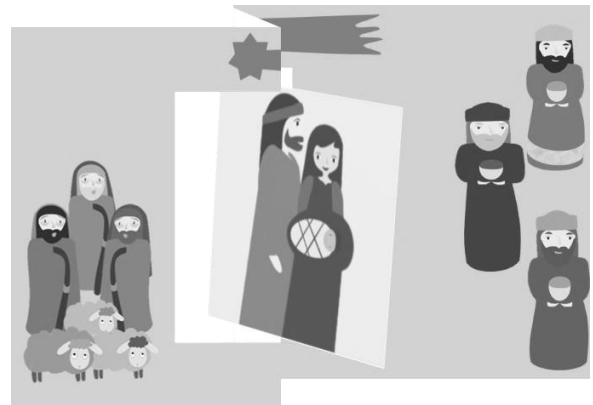
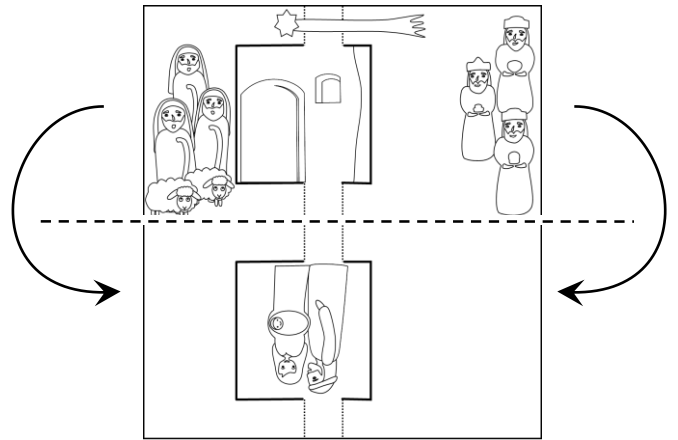
5. Fogd meg a képeslapot a két szélén, közelítsd egymáshoz a széleket, és a közepe megfordul. Ekkor meglátod, hogy ajtó mögött ott van Mária, József és az újszülött Jézus.

Kiknek ajánljuk?

Iskolás korosztálytól. Kisebbeknek felnőtt segítség kell a vágáshoz és hajtáshoz.

1. Vágd körben a sablont, hajtsd össze közepén a szaggatott vonal mentén! Ragaszd össze a képeslapot a túloldalon, ahol nincs rajz!

Hogyan használható?

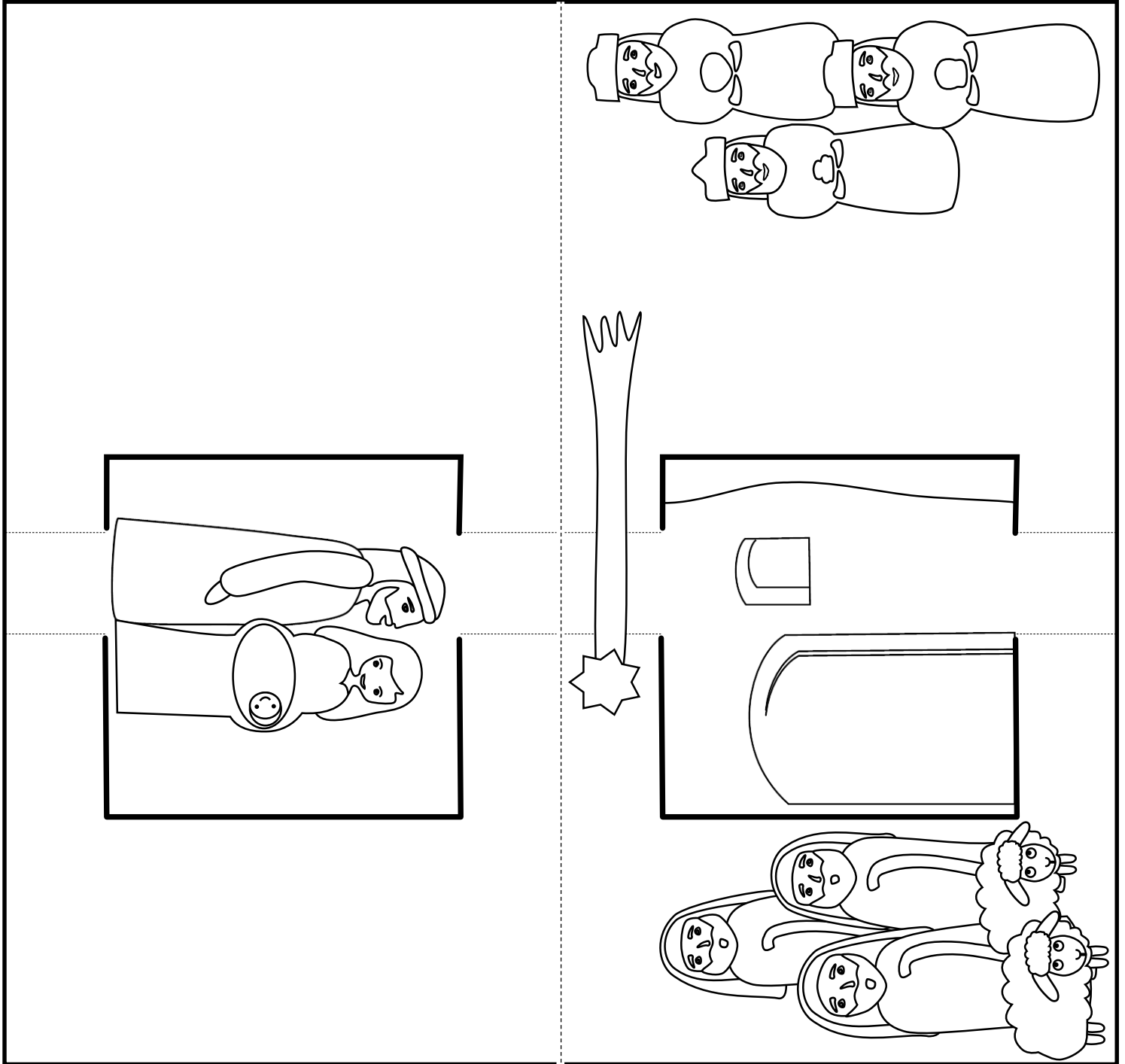
Történetmeséléshez: Idézd fel Jézus születésének a történetét!

Aranymondáshoz: Írd az aranymondást a képeslap üres túloldalára!

Imádságra neveléshez: Írj hálaadó imádságot a képeslap túloldalára.

Ajándék: Készíts ajándékba képeslapot!

SABLON
a Megérkezés a jászolhoz nevű képeslaphoz

KARÁCSONYI SZEREPLŐK

– színező, kártya, játék –

Mire lesz szükség?

fénymásolt sablonok
kartonok
olló
ragasztó
színes ceruzák vagy filcek
textilszak vagy kosár

Hogyan használható?

Játék 1. Honnan jöttél? Mindenki húz egy hártát, de tilos elárulni. Sorban mindenki bemutatkozik úgy, hogy elmondja, hogy a jászolig vezető úton mi történt vele, miért jött, mit hozott.

Játék 2. Ki vagyon? Mindenki kap egy kártyát. A képen lévő alak egy mozdulatát bemutatja, a többiek kitalálják. Az lesz a következő, aki kitalálja.

Történet eljátszásához: Mindenki húz egy kártyát. Ez lesz a szerepe. Így játsszuk el a történetet.

Kézműveskedéshez: A figurákat keret nélkül bármilyen alkotáshoz fel lehet használni.

Kiknek ajánljuk?

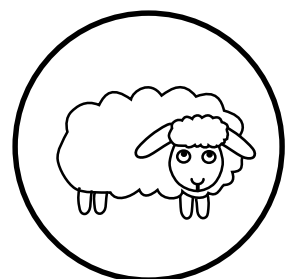
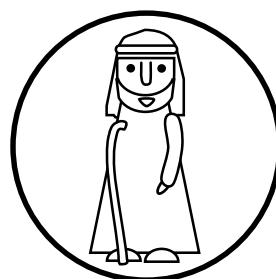
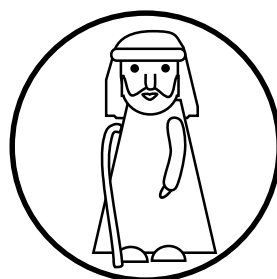
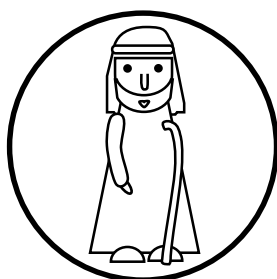
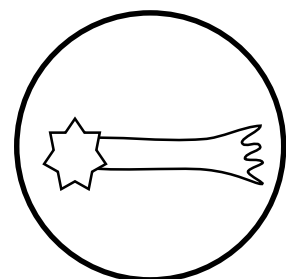
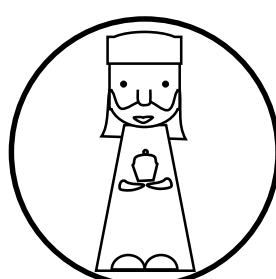
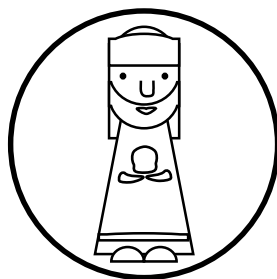
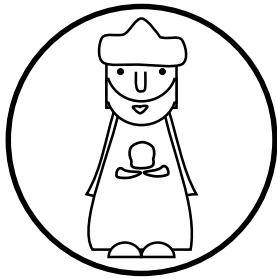
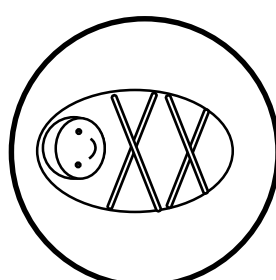
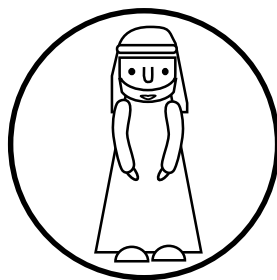
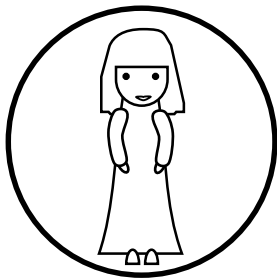
Óvodás korosztálytól.

1. A csoport vezetője lemásolja a sablonokat. (Fiatalabb korosztály számára érdemes nagyítani a sablonokat.) Minden csoporttag kap egy fénymásolt alakot. Szükség esetén a bárányokból vagy az angyalokból lehet többet másolni.

2. Színezd ki a kapott figurádat!

3. Ragassz fel egy-egy képecske hátoldalára kartont, majd vágd körbe! Így fog tovább tartani a kártyád.

4. A kártyákat tedd a kosárba, kezdődhet a játék!

KARÁCSONYFA BETLEHEMES

– kinyitható képeslap –

Mire lesz szükség?

sablon
olló
fehér és zöld lap
színes ceruza vagy filc
ragasztó

Kiknek ajánljuk?

Óvodás korosztálytól. Kiseb-
berek számára a sablont érdemes nagyítani.

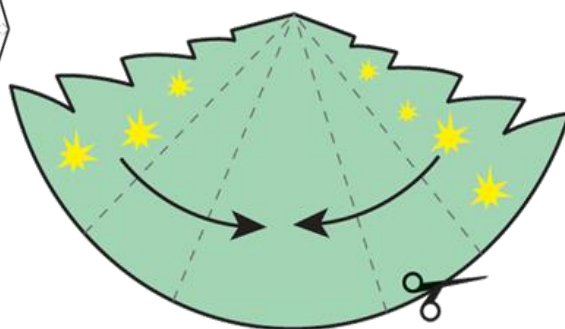
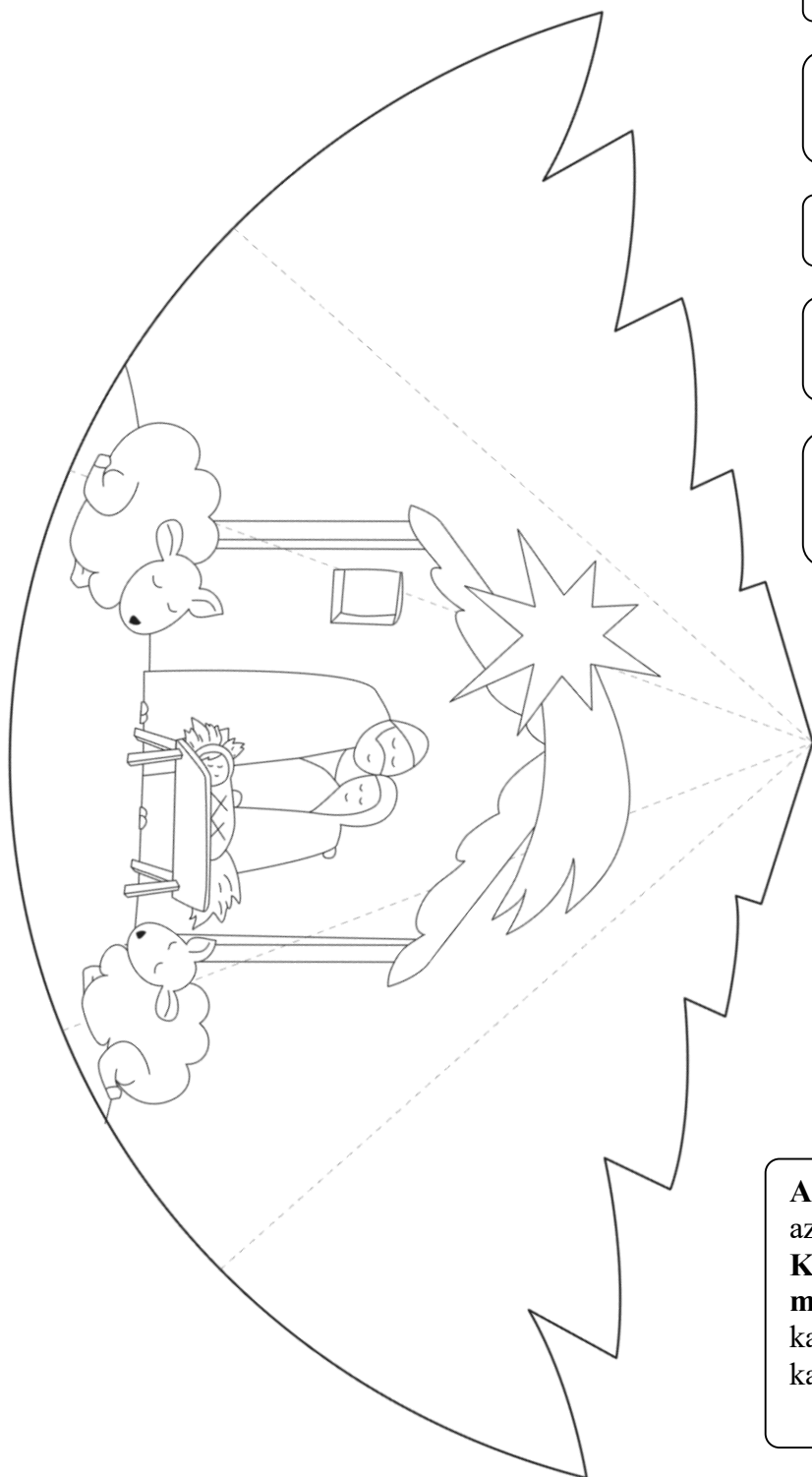
1. Fénymásold a sablont és vágd ki!

2. Rajzold körbe a fénymásolt sablont a
zöld lapra! Majd vágd körbe!

3. Ragaszd össze a két lapot!

4. Színezd ki a betlehemi jelenetet!
Színezd zöldre a karácsonyfa elejét!

5. Hajtogasd meg a szaggatott vonal
mentén a képeslapot! A lenti rajz segít.

Hogyan használható?

Aranymondáshoz: A fenyőfa túloldalára írd
az anyamondást!

**Karácsonyi történet lényegének
megértéséhez:** Miért ünnepe-
ljük a karácsonyt? Miért díszítjük fel
a karácsonyfát? Mi van a karácsonyfa mögött?

KARÁCSONYFA HÁROMSZÖGEKBŐL

Mire lesz szükség?

sablon
olló
zöld és sárga lap
ragasztó
fonal

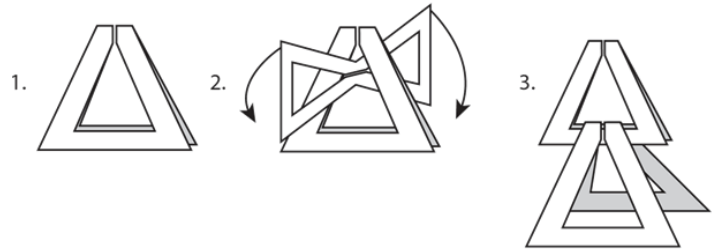
1. A fenyő 3 részét rajzold körbe a zöld lapon, a csillagot pedig a sárgán! Vágd ki a mintákat!

2. Az alábbi rajz segítségével illeszd egymásba a fa részeit!

3. A csillagot ragaszd a fa tetejére! A fát tetszés szerint díszítheted. Ragassz fonalat a fa tetejére!

Kiknek ajánljuk?

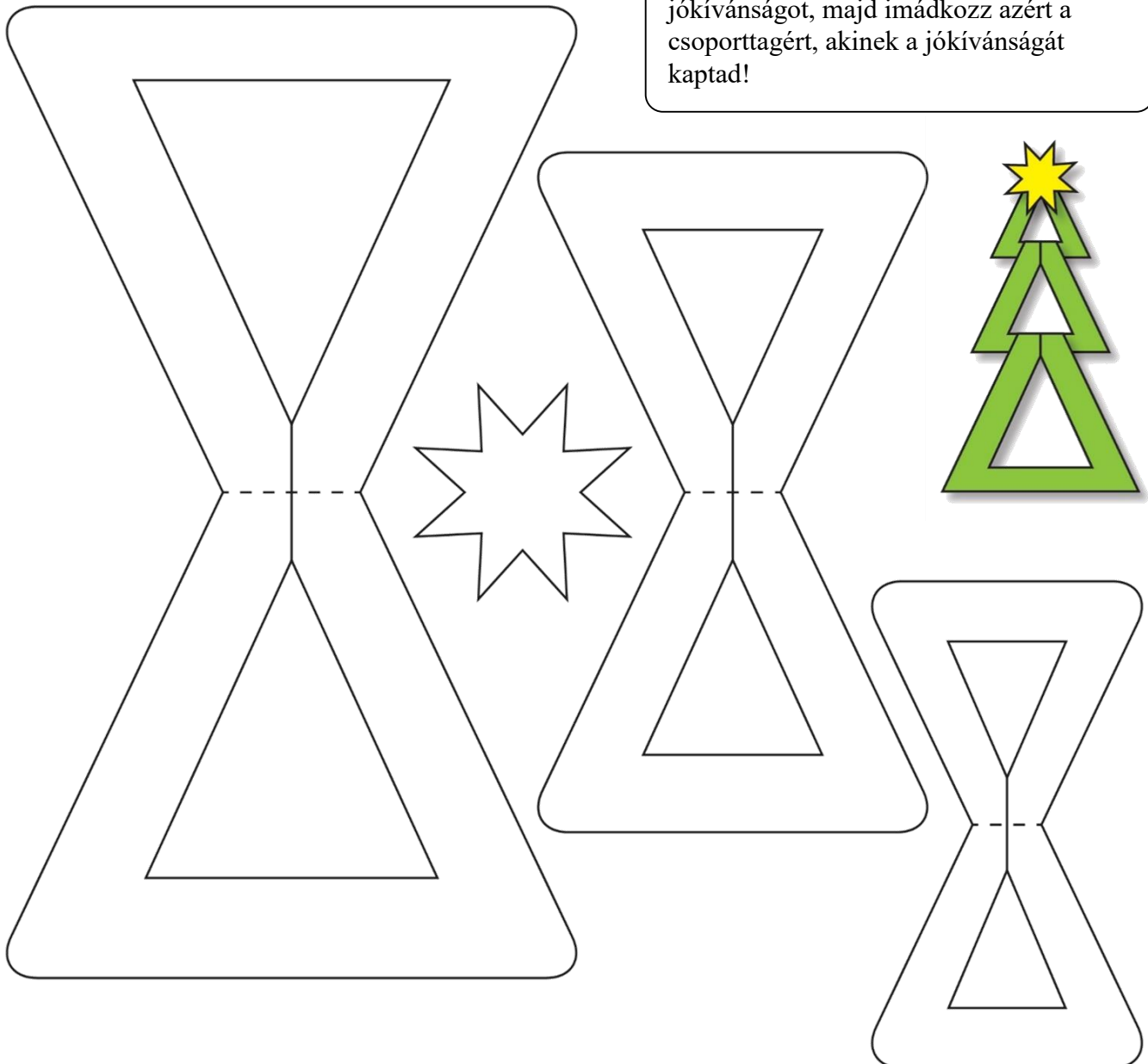
Iskolás kortól.

Hogyan használható?

Aranymondáshoz: Írd a fenyőfa túloldalára az anyamondást!

Imádságra neveléshez: Írj egy karácsonyi jókívánságot a fenyőfa alsó részére belülről! Tegyük egy kosárba az karácsonyfákat, majd mindenki húzzon egyet és vigye haza! Otthon olvasd el a jókívánságot, majd imádkozz azért a csoporttagért, akinek a jókívánságát kaptad!

GONDVISELŐ ÖLELÉSBN

– képeslap –

Kiknek ajánljuk?

sablon
olló
fehér, bordó/rózsaszín és barna
lapok
A/5-ös karton a képeslap
alaphoz
ragasztó

Mire lesz szükség?

Óvodás korosztálytól.

1. A sablonok segítségével vágd ki az alakokat!

Angyal: fehér, József: barna, Mária: bordó/rózsaszín, Jézus: fehér

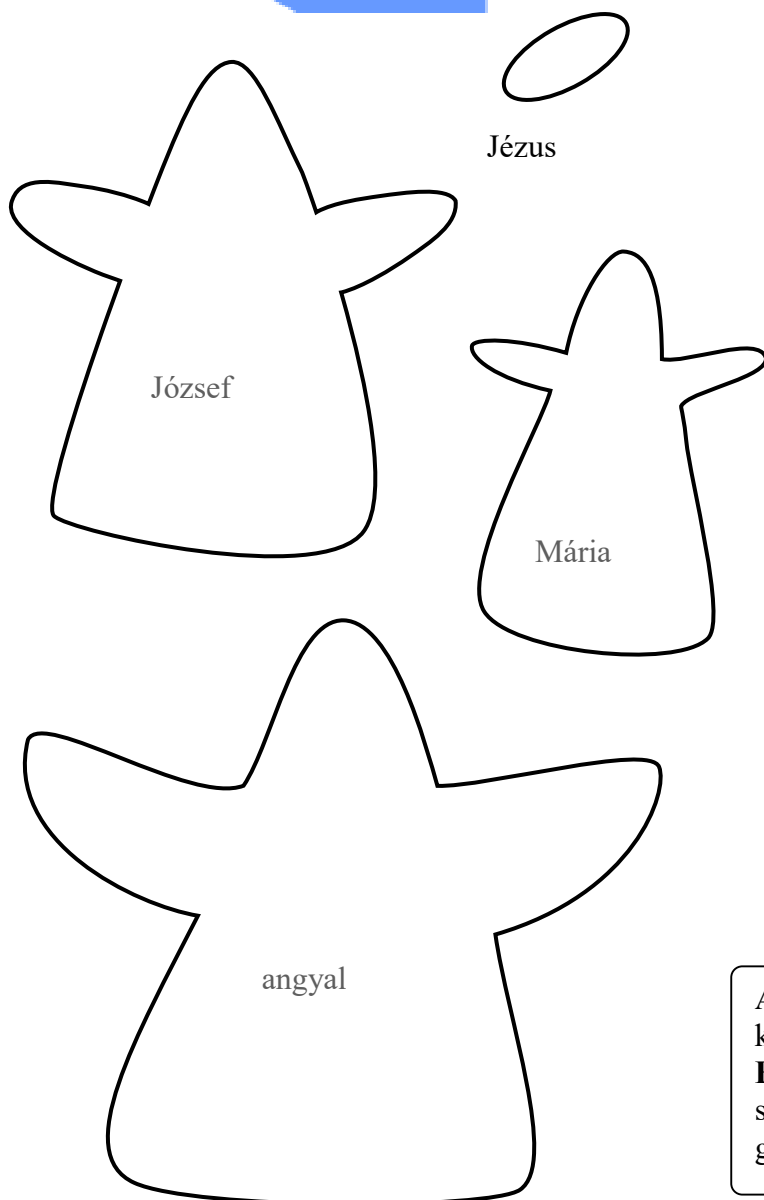
2. Hajtsd félbe a képeslap alapját!

3. Ragaszd sorban a képeslapra a figurákat az alábbi sorrendben: angyal, József, Mária, Jézus.

Csak a figurák testét ragasztózd be, a karokat nem kell!

4. Hajtogasd meg a figurák kezét!

Így Mária öleli Jézust, Máriát József és Józsefet az angyal.

Hogyan használható?

Aranymondáshoz: Írd az aranymondást a képeslapra!

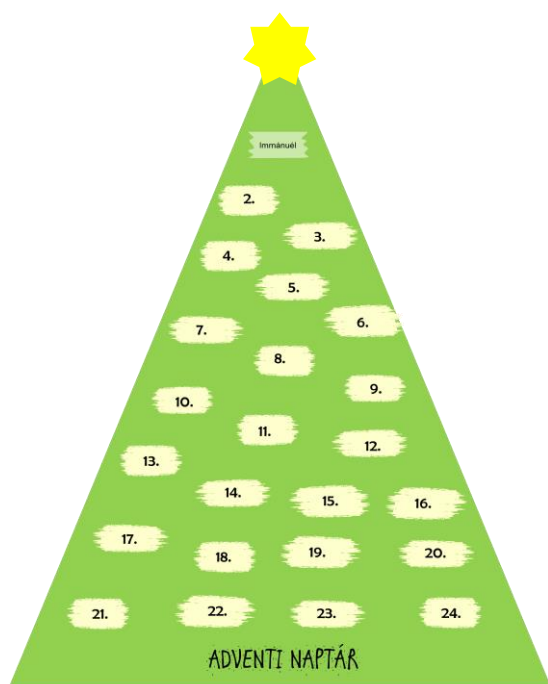
Elmélyítéshez: Isten gondviselő szeretete miatt született meg Jézus a földre. A képeslap a gondviselésre utal.

ADVENTI NAPTÁR

– ígével vagy üzenettel –

Mire lesz szükség?

tetszés szerinti méretű és formájú
alapkarton
cellux
akrilfesték (csak ez a megfelelő ehhez az
ötlethez)
mosogatószer (bármilyen)
keveréshez műanyag edény (bármilyen
megfelel)
teáskanál (méréshez)
ecset
alkoholos filc (számokat felírni)
kiválasztott igék vagy üzenetek
szalag/fonal

Hogyan használható?

Kisebbeknek: A csoport vezetője készítse el egy naptárt annyi számmal, ahány adventi foglalkozást tudnak tartani. Az igék helyett egy-egy rajz álljon ott (piktogram), ami egy-egy tevékenységre utal. Nem is kell számot írni a festékre. A csoport eldönti, hogy melyiket fedjék fel. Ez lehet egy megszokott tevékenység: játék stb. Vagy lehet egy rendkívüli adventi cselekedet: ajándékkészítés stb.

Képeslap: Ezzel a technikával készíthetünk egy üzenettel képeslapot is.

Kiknek ajánljuk?

Iskolás korosztálytól.

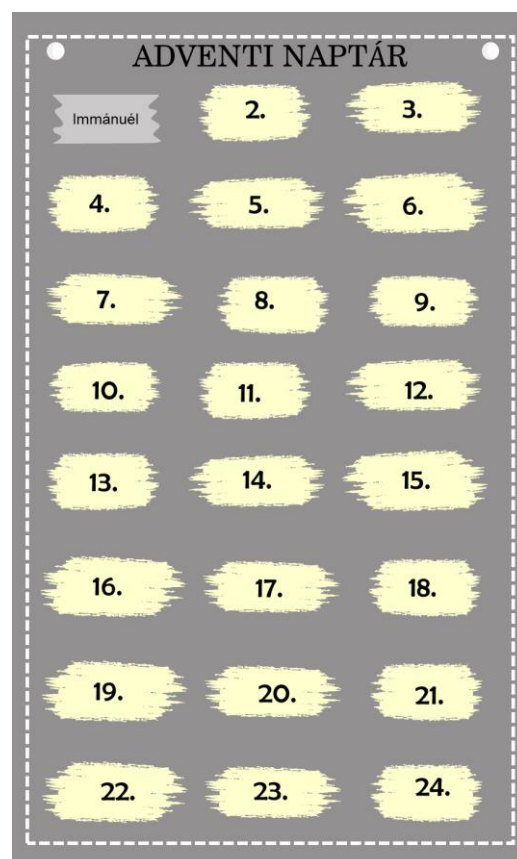
1. A tetszés szerint kartonra írd fel az igéket vagy üzeneteket!

2. Ragaszd le celluxszal az írott szövegeket!

3. Keverj össze 2 rész akrilfestéket 1 rész mosogatószerrel a műanyag tálkában! Használj egy kisebb kanalat a méréshez!

4. Fesd le a festék-keverékkel a celluxszal leragasztott üzeneteket! Hagyd megszáradni! Ha nem fedi le a festék egészen a szöveget, akkor ismételd meg a festést!

5. A már megszáradt festékre írd fel a számokat 1-24-ig. Díszítheted tovább tetszés szerint.

BETLEHEMI MAKETT

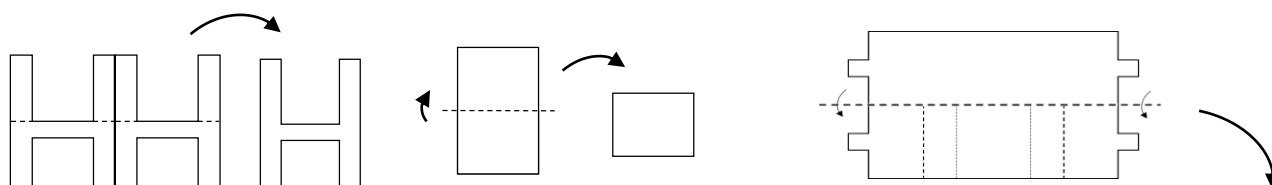
Mire lesz szükség?

sablon (A/3-as méretben ajánlott másolni)
olló
ragasztó
színes ceruzák, esetleg festék

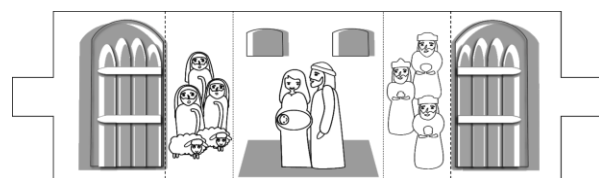
Kiknek ajánljuk?

Óvodás korosztálytól.

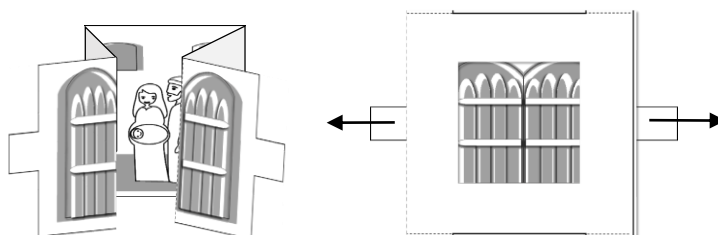
1. A kivágott sablonokat hajtsd félbe a szaggatott vonal mentén, majd ragaszd össze egyenként a félbehajtott részeket!

2. Készítsd el a keretet! A szaggatott vonal mentén hajtsd be, majd a megjelölt helyeken ragaszd össze! A közepét vágd ki!

3. Hajtogasd meg az alaplapot a szaggatott vonalak mentén! Ragaszd rá a hátlapot! Mind a két oldalon egyformán lógjon ki!

4. Tedd a keretet az alapra! Ha a két fogantyút egyszerre húzod meg, akkor kinyílik a makett, és meglátod, hogy kik voltak ott a jászolnál.

Hogyan használható?

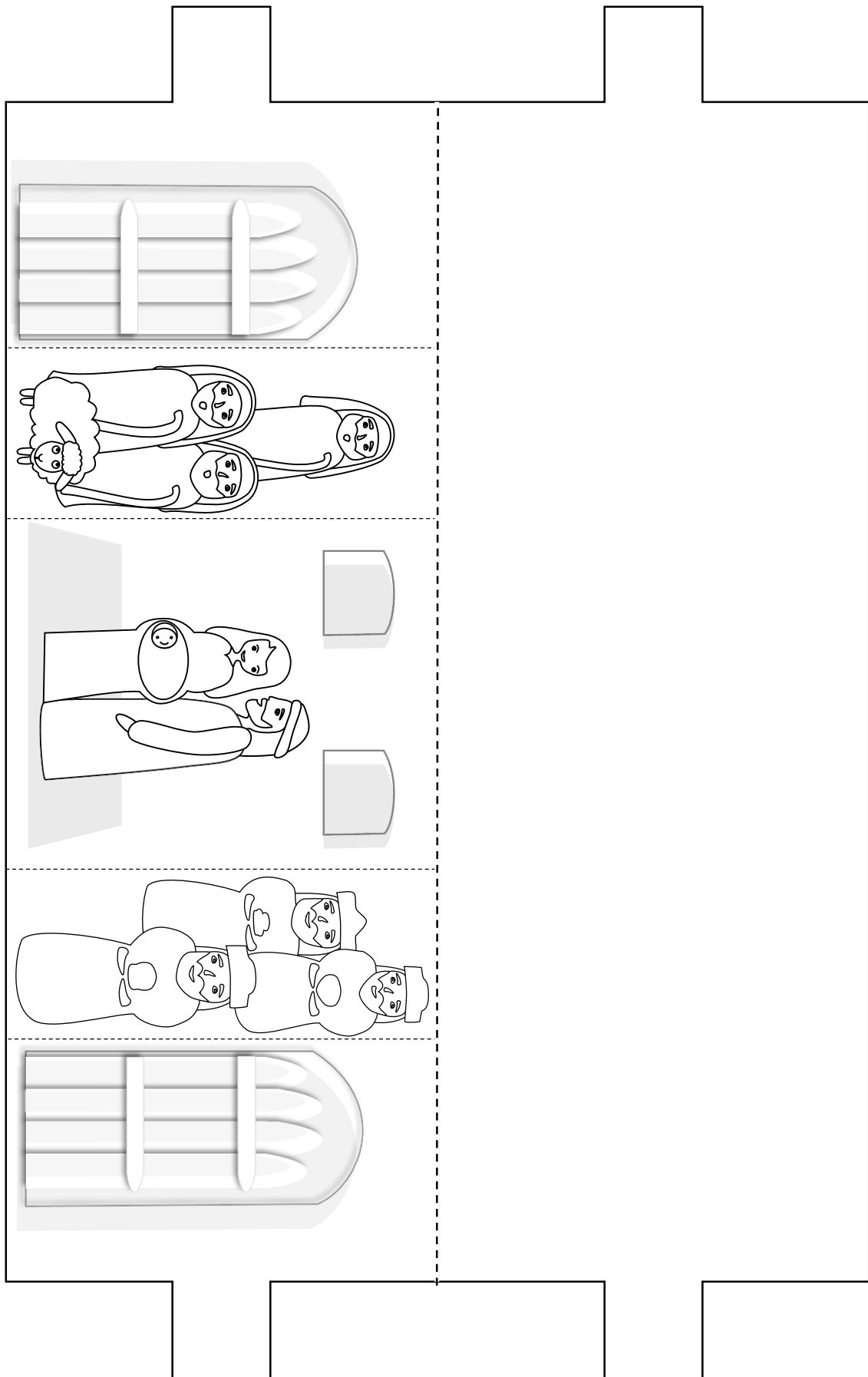
Aranymondáshoz: Írd az aranymondást a képeslapra!

Szemléltetéshez: A jászol körül álló emberek mind csodálattal és hódolattal vették körül a megszületett Szabadítót.

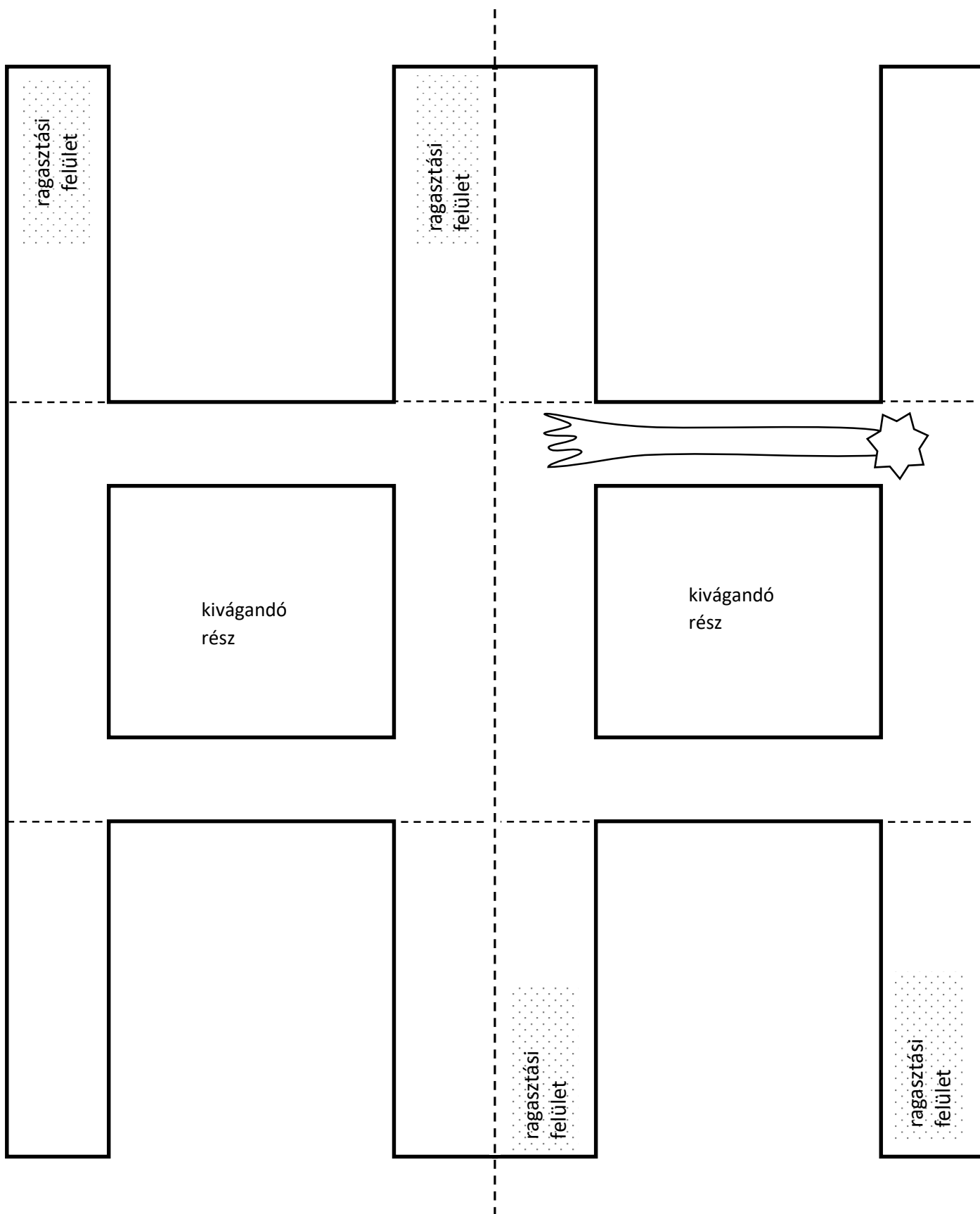
SABLON a Betlehemi maketthez (hátlap)

ragasztási felület

SABLON a Betlehemi makethez (alaplap)

SABLON a Betlehemi maketthez (keret)

Zimányi Noémi református lelkipásztor, vallástanár, katechetikai szakértő (RPI), a PRTA volt óraadója.

Köszönjük az ötletgyűjteményt a Református Pedagógiai Intézetnek! További ötletekért keressék fel a <http://www.refpedi.hu/> -t.

ÓÉV ÉS ÚJÉV NAPJA A KERESZTYÉN IGEHIRDETÉSBEN

Írta: Dr. Barta Zsolt

A polgári esztendő utolsó és első napja nem tekinthető keresztyén egyházi ünnepnek. A keresztyén időszámítás advent-karácsonnyal kezdődik és az örök élet vasárnapjával ér véget. A polgári és az egyházi időszámítás elszakadásának eredményeként régebben két évkezdet volt, mára a polgári évkezdet vált egyeduralkodóvá. A két polgári ünnepnap természetesen megtölthető evangéliumi tartalommal. Ugyanakkor kerülni kell a múlt feletti letargikus merengést és óvakodni kell a jövő tudálékos elemzésétől. A két esztendő határán megszülető fogadalom- és jókívánságözőn pedig igen távol áll az Istennek hálát adó és az ő segítségét kérő keresztyéni lelkülettől. Jól tesszük, ha az óévi és újévi istentiszteleteken a karácsony üzenetének kibontását és elmélyítését végezzük el. Óvakodjunk továbbá a világi ünnepek ritualizálásától és krisztianizálásától. Az óévi istentiszteletek fő témája az emlékezés és a hálaadás, az újévi istentiszteletek fő témája Isten segítségül hívása Krisztus megtestesülésének és áldozatának összefüggésében. Javasolt igeszakaszok: Préd 3,1-13, Zsolt 8, Jel 21,1-6, Máté 21,31-46.

Óévi igehirdetés

Imádság:

Urunk, Istenünk! A mi éveink jönnek és mennek. Mi magunk is élünk és meghalunk. De te ugyanaz maradsz örökre. A te uralmadnak és hűségednek, a te igazságodnak és kegyelmednek nincs kezdete és nincs vége. Ezért te vagy az eredete és célja a mi életünknek, te vagy a mi gondolataink, szavaink és tetteink ítélő bírója.

Szomorúan kell megvallanunk, hogy egészen eddig az óráig sokszor elfelejtettünk, megtagadtunk és megbántottunk téged. Mégis világosságot és bátorságot nyertünk ma, amikor igéd arra tanított minket, hogy te vagy a mi Atyánk és mi a te gyermekeid vagyunk a te drága fiad, Jézus Krisztus által, aki értünk emberré lett, a kereszten meghalt és ismét feltámadt, aki a mi testvérünk.

Hálát adunk neked az év utolsó napján is a kiváltságért, amiért ismét hirdetjük és halljuk a jó hírt. Te magad szabadíts fel minket, hogy azt mondjuk, ami jó, és jól értsük a te beszédedet, hogy ez az óra is te dicsőségedet szolgálja, és békét hozzon mindenkire. Ámen! (Karl Barth: *Ötven imádság* Kálvin Kiadó, Budapest, 2006)

Prédikáció:

Elhangzott a Filippi 2,5-11 alapján Rédén, 2010. december 31-én.

Kedves Testvéreim! Ünneplő Gyülekezet!

Ez év január elsején, amikor összegyűltünk itt a templomban, akkor hangzott el ez a szép Bibliai igé Krisztus alászállásáról és megdicsőüléséről – ezzel az igével kezdtük el ezt az évet. Most az év végén emlékeztetőül, hálaadásképpen ismét meghallottuk Istenünk szavát Jézusról, aki megalázta magát és felmagasztaltatott.

Év végén nincsen magára valamit adó folyóirat, amely ne számolna be valamilyen formában az elmúlt esztendő fontos eseményeiről. A rádióban politikai elemzők tárgyalták meg kéthavi bontásban, mi is volt a legfontosabb, legdöntőbb, legmegdöbbentőbb esemény. Folyóiratok és újságok fotókon, képekben idézik fel a legfontosabb eseményeket. Az egész világ történetmesélésbe, visszaemlékezésbe kezd ilyenkor. Azt gondolom, hogy ebben van némi pozitív lehetőség, ezért próbáljuk meg mi is elmesélni az elmúlt egy évünket.

A nagyvilágra gondolva néhány igazán nagy tragédia uralta a közbeszédet. A legsúlyosabb és máig is erősen ható csapás a haiti földrengés volt. A főváros teljesen elpusztult, több százezer ember maradt hajlék nélkül. Az utcákon ma is fosztogatók uralkodnak. Járvány ütötte fel a fejét. Az országot alig irányítja valaki. A természet a pakisztániakat sem kímélte. Óriási területeket öntött el a víz. Emberek százazrei voltak kénytelenek menekülni. Emberi hiba, tévedés okozta a Mexikói-öbölben az olajömlést. A következményeket igazán még ma sem tudjuk felmérni. A nagyvilág hírei közül a chillei bányászok föld alatti raboskodása majd megmenekülése tartotta izgalomban a híreket figyelőket. Végül szinte minden héten hallottunk valamit Afganisztánról, vagy éppen Irakról. Ezek a tények, információk, az ezekről szóló képek ott vannak a fejünkben, tekintetünkben, amikor visszatekintünk.

Az itthoni élet, ha nem is volt ilyen drámai, de azért sok izgalmas eseményben volt részünk a földnek ezen a részén is. Két nagy választás zajlott le nagy erővel, a mi falunkat sem kerülve el. Az gondolom, hogy sokféle vágy, remény ütközött itt egymásnak. És nem hiszem, hogy egy pillanat műve mindezt lerendezni, de legalább el kell kezdenünk a múltba elrakni, ami oda tartozik. A jövő esztendőnek pedig harag és keserűség nélkül kell nekiindulnunk.

Legvégül elérkezünk gyülekezetünk, egyházunk életéhez és a személyes életünkhöz. Ebben az évben is összehoztak minket a keresztelők és temetések, személyes és közös beszélgetések, közös munkák, közös tervezés, és ami a legfontosabb, a mi Urunk feltámadásának napján megtartott vasárnapi istentiszteletek.

Mit értünk mi meg mindebből, mit rakunk el tanulsággul? Azt gondolom az elmúlt évre gondolva sok esemény maradhat meg bennünk és sokféle tanulságot vonhatunk le. Ezeknek helye és ideje van. A Krisztus-himnusz olvasása azonban egy sajátos szint ad mindannak, ami az elmúlt évben történt. A felolvasott igeszakasz a Biblia kutatói szerint egy olyan szöveg, amelyet az első keresztyének hitvallásként mondtak, vagy énekeltek. Abban is megegyeznek, hogy a kereszteléshez, vagy az úrvacsorához kapcsolódóan mondták el. Értékesnek tartották újra és újra elismételni Krisztusunk haláláról és feltámadásáról, engedelmességéről és megdicsőíttetéséről szóló éneket.

Azért volt fontos ezt megtenni, mert Krisztus útja minden keresztyén ember útjává vált. Krisztushoz hasonlóan mi is a megalázkodás és felmagasztaltatás útján járunk. Jézus szavai tisztán tanítják nekünk ezt: „*Mert aki felmagasztalja magát, megaláztatik, aki pedig megalázza magát, felmagasztaltatik.*” (Mt 23,12) Aranyszájú Szent János szavaival élve mondom: „*ha üldözöd a dicsőséget, elfut előled, ha te futsz el előle, üldözőbe vesz.*” Sok példa erősíti meg ezt a tényt. Pál apostol lemondva farizeusi elismertségéről verést, megkövezést, éhezést, halálos veszedelmet vállalt azért, hogy Krisztust prédikálja. Isten azonban megadta neki, hogy munkája folytán

Ázsiában és Európában keresztény egyházak születtek. De vegyünk elő még más példákat is! Absolon, Dávid fia magát tette királlyá. Apja, Dávid ellen lázadt, de Isten megalázta őt. Menekülnie kellett és csúfos véget ért. Dávid azonban, noha Isten királlyá kente, nem emelt kezét ellenfelére és üldözőjére Saulra, noha lett volna rá lehetősége. Isten ezért maradandó királysággal ajándékozta meg. A farizeus gögösen imádkozott Istenhez. Az imádságban csak fényezte érdemeit, de Isten nem fogadta el imádságát. A bűnös vámszedő azonban szemét lesütve kérte Isten irgalmát, amiért is megigazulva távozott a templomból. Isten az alázatosokat, a maguk életét helyén értékelőket megajándékozta, felemeli, felruházza. A gögösöket, a túl magasra emelkedőket azonban letaszítja, meztelenné teszi.

A megkeresztelésünk, testvéreim, Jézussal tett egyé minket. Az ő nevébe kereszteltettünk meg. Ez az elmúlt esztendő is figyelmeztető és intő jel volt számunkra. Láttuk, hogy megváltozik a világ gazdasági arculata. Akik tegnap gyengék voltak, ma erősek lettek. Akik tegnap büszkék voltak, ma már szerényebbek. Tanulság ez számunkra, hogy továbbra se legyünk gögösök, magunkat mások felé helyezők, hanem szelíden és alázattal engedelmeskedjünk Isten akaratának. Ne legyünk elbizakodottak erőnk miatt, mert ha Istennek erőre lenne szüksége, akkor sok teremtménye van, akit fel tudna használni! Ne legyünk büszkék szépségünk miatt, mert a vadon növényei virágok ékesebbek nálunk! Ne legyünk büszkék eszünkre, mert Isten értelmét nem tudja senki sem kifürkészni! De ne legyünk felfuvalkodottak vagyonunk miatt sem, hanem alázattal és szelídséggel szolgáljuk őt azzal, amit nekünk adott! A világ nagy mozgásai, életünk apró történései azt mutatják nekünk, hogy az erő, a dicsősége a szelídséggel és türelemmel együtt adatott nekünk.

Év végén mérjük le tetteinket, szavainkat az alázat és dicsőség finom patikamérlegén! Ez a csodálatos ének indítson önvizsgálatra minket! Úgy életünk-e, ahogyan Krisztus példát adott nekünk? De reménységre is biztat ez az ige. A magukat megalázókat, a szelídeket Isten részesíti a felemelkedésben és az örök életben. Ámen!

Újévi igehirdetés

Imádság:

Örökkévaló Istenünk,
ki megújítottad irgalmadat az új esztendő első reggelén is.
Add nekünk kegyelmedet, hogy mi is feltámadjunk Krisztussal,
ki az igaz hajnalcsillag.
Segíts meg, hogy földi zarándokutunkon
ebben az új esztendőben is Krisztusban való hittel járjunk,
és újítsd meg bennünk az erős Lelket,
hogy hűek lehessünk mindhalálig;
a mi Urunk Jézus Krisztus által. Ámen!

Prédikáció:

Elhangzott a Máté 16,24-28 alapján Rédén, 2014. január 1-jén.

Kedves Testvéreim!

Az új esztendő első napján nem nagyon tehetünk mást, mint a jövőről beszélünk. Arról a jövőről, arról az évről, amiről keveset, mondhatni semmit sem tudunk.

Mondhatná egy bölcs és megfontolt ember, hogy arról, amiről semmit sem tudunk, jobb lenne hallgatni. Talán az lenne a tisztességes magatartás, ha szépen csendben maradnánk és csak várnánk, mit is hoz el ez a 2014-es esztendő. Ebben sok igazság van testvéreim! De valljuk be őszintén, hogy a jövőre való gondolás nélkül egyikünk sem tudna élni. Ha nem várnánk a holnapot, ha nem számítanánk arra, ami tavasszal, nyáron fog történni, nagyon más lenne az életünk, és ez az élet nem lenne jó. Mert vajon vetnétek-e magokat tavasszal a földbe, ha nem várnátok, hogy majd lesz termés. Vajon elindulnátok-e munkát keresni, ha nem bízátok abban, hogy jobbá válik az életetek. Egyszer egy súlyos leukémiában szenvedő kislány mellé odaült egy fiatal lelkészjelölt. A tévében éppen filmek előzeteseit reklámozták. A kislány megszólalt és azt mondta: ez izgalmas filmnek tűnik, bárcsak megérném még a bemutatóját is. Nincs olyan pillanat az életünkben, amikor ne a jövőre gondolnánk, vagy nem számolnánk azzal, ami holnap fog történni. A vállalkozók a gazdaság alakulásának előjeleit figyelik. A diákok tesztekkel töltönek ki, hogy megtudják, hol fognak majd boldogulni. Az utazók az időjárást figyelik.

Mi folyton a jövőre gondolunk, a jövőnek élünk, a remélt események alakítják ma az életünket. A jövőre való felkészülés éppen ezért kulcsfontosságú része az életünknek. Amikor az árvíz érkezését várja egy ország, vagy egy város, szinte minden azon múlik, hogy tudják-e milyen magas gátat kell építeniük, és képesek-e azt el is készíteni a megfelelő időben. A megfelelő pillanat kivárása, a megfelelő döntés meghozatala jobbá teheti életünket. Egy időben végrehajtott változtatás a siker legnagyobb erejét hozhatja meg.

Mindezt, kedves testvéreim, azért mondtam el, hogy megmutassam, minden ember a jövőre nyitottan él. A keresztyén ember legfeljebb annyiban különbözik a többi embertől, hogy van egy bizonyossága a jövővel kapcsolatban. Tudja, mert Jézus mondta neki, amikor így szólt: *Eljön az emberfia ... és akkor megfizet mindenkinek cselekedetei szerint.* A keresztyén ember tudja, hogy ennek a világnak a sorsát nem a balszerencse, nem is a vaksors fogja ilyen, vagy olyan irányba eldönteni, hanem Isten döntése. Ezért a sorsunkat és benne a te sorsodat végül nem a földrengés, gazdasági fordulat, az ötös lottó, vagy egy orvos diagnózisa dönti porba, vagy emeli magasba, hanem Jézus Krisztus trónja előtt dől el, hogy a kecskék, vagy a bárányok közé állunk, hogy befogadnak bennünket az örök világosságba, vagy a külső sötétség lesz a részünk. A keresztyén ember a jövőt ebben látja és a jövőben ezt látja. Krisztus jön el ítélni és a meghozott ítélet alapján fogunk örülni, vagy keservesen sírni.

Jézus Krisztus az Istenben bízó életre saját maga adott példát nekünk. Felolvasott mondásában tulajdonképpen lefordítja a tanítványai életére mindazt, ami vele fog történni. Arról szólt nekik, hogy az Emberfiának szenvednie kell, meg kell öletnie, de harmadnapon fel kell támadnia. Ettől akarja Péter megóvni Jézust, amire az Úr megdorgálja őt. Ezt követően beszél arról, hogy nem csak neki kell meghalni és harmadnapra feltámadni, meggyaláztatni és megdicsőíttetni, hanem a tanítványnak is ez a sorsa. A tanítványnak is fel kell vennie a keresztet, meg kell tagadnia önmagát és várnia kell, hogy Isten megjutalmazza a feltámadásban. A keresztyén ember sorsa egybeesik Jézus Krisztus sorsával. Nekünk mögötte, az ő példája szerint kell élnünk, az ő lábnyomait követnünk. Erre kötelez minket a keresztségünk és ezt tanítja nekünk az evangélium. Egyek vagyunk vele, ezért legyen bennünk ugyanaz az indulat. Isten pedig hozzá hasonlóan dicsőségben részesít majd az utolsó napon.

Jézus példája tehát először az elengedést tanítja meg nekünk. Az életedet engedni kell elveszni ahhoz, hogy örök élethez juss. Az életünk odaajándékozását Istennek az előttünk élt keresztyén emberektől lehet a leginkább megtanulni. Jó példa erre Órigenész, akinek szavai és tettei

is a jézusi példát követik. Órigenész olyan ókori keresztyén tanító volt, aki fiatalkorában végignézte apja kivégzését. Életét mégis a keresztyén egyház szolgálatának szánta. Egész életében tanított, másokat hitre térített. Hetvenévesen egy keresztyénüldözés során elfogták és kínzásoknak vetették alá, amit szervezete már nem bírt ki. Életében a következőket mondta erről: *„Ha valaki szereti ezt az életet és a haláltól való félelmében meg akarja tartani, és tegyék fel, hogy élete véget ér a halállal; aki tehát így akarja megmenti az életét, elveszíti azt, elszakítva magát az örök élettől. De ha valaki megvetve ezt az életet, harcolni fog az igazságért mindhalálig, elveszíti ezt az életet, amennyiben Krisztusért veszíti azt el, de mégis megtartja azt az örök életre.”* Órigenész engedte, hogy élete Krisztusért elvesszen. Ennek legtisztább példája a mártírhalála. Azonban ugyanúgy engedte életét elveszni, amikor óriási tudását, fogyhatatlan energiáit nem a saját maga meggazdagodására fordította, hanem pogányokat térített keresztyén hitre, igehirdetéseket mondott a keresztlőre készülőknek, intett, bátorított, buzdított, Bibliát fordított. Vagyis Krisztus szavait terjesztette és Isten népét szolgálta.

Kedves Testvéreim! Sokan tartogatják, óvják, féltik, gondosan őrzik az életüket. Féltik békéjüket, egészségüket, nyugalmukat másoktól. Szépen felépített életstílusuk megóvják őket attól, hogy Krisztusért és a felebarátért tegyenek bármit is. A kifogások ezerfélék. A nyugalmadat nem fogod tudni megtartani, tested egészsége nem pótolhatja lelked hiányosságát, békességed nem fog megmaradni. A gazdag, aki még a morzsákat sem adta oda Lázárnak, végül szörnyű kínokra jutott. Nabukodonozor, Babilónia királya, aki nem adott dicsőséget Istennek, megháborodva állatként viselkedett. Amikor túl jónak tartod magad arra, hogy közösséget vállalj Isten népével, a legnagyobb rossznak teszed ki magad. Amikor túl értékesnek tartod az idődet arra, hogy a Bibliát olvasd, vagy Jézus tanítása szerint imádkozz, akkor valójában elpocsékolod az idődet. Amikor mások véleményétől tartva nem vállalsz szolgálatot az egyházban, akkor elveszíted súlyodat a világban. Mindenki tudja, hogy romlott gyümölcsöt nem lehet befőttnek elrakni. A bűnös életet ugyanígy nem lehet elzártágban megtartani. Hiába takargatjuk, hiába óvjuk, a vége még nagyobb romlás lesz.

Ha viszont ajándékaidat, saját magadat felajánlod Krisztus szolgálatára, akkor megsokszorozod itt a földön mások életében és saját magadnak az örökkévalóságban. Ez egy ígéret, de egy olyan ígéret, amely már emberek milliói életében vált valóra. Ha erődöt, tudásodat, idődet Krisztusnak szenteled, az ő parancsolatai szerint élsz ezekkel, akkor életedben bőség keletkezik már itt a földön és egykor Isten országában. Gondoljatok mindenek előtt Krisztusra, aki a farizeusok támadásai közepette tanított, gyógyított. Meghalt, de harmadnapon az Isten feltámasztotta majd a mennybe emelte. Gondoljatok Istvánra, az első vértanúra, akit prédikálása miatt megkövezték, de a mennyben Krisztus fogadta őt. Gondoljatok Pálra, aki verést, nélkülözést élet át, de munkája eredményeként ma a keresztyén egyház az egész világon jelen van. Gondoljatok azokra az édesanyákra, édesapákra, rokonokra, vagy idegenekre, akiknek volt idejük jóra tanítani a gyerekeket. Az ilyen emberek munkája elnyerte Istentől a maga jutalmát.

Ezért kedves Testvéreim, ne féljétek Krisztusnak szolgálni. Ne féljétek életeteket elajándékozni. Ez a nyereség egyetlen útja. Ha még úgy érzed semmit sem adtál Krisztusnak, akkor kezd az imádkozással. Ebben az évben minden nap találj időt arra, hogy imádkozz hozzá. Az imádság az első lépés. Olvasd Isten ígését, hogy meggazdagodj. Ha időhiány miatt nem jártál templomba, akkor ezen is változtass. Törekedj arra, hogy életed része legyen az istentisztelet. Ha már mindezeket megteszed, akkor vállalj szolgálatot. Olyat, amelyet Krisztus is végzett. A betegek gyógyítása az első. Sokféleképpen lehet ebben részt vállalni. Van, akit a kórházba kell szállítani,

van akinek be kell vásárolni, van akinek csak a látogatás kell. A kicsinyek között végzett szolgálat is áldott. Jézus mindig odafigyelt a leggyengébbekre. Őket óvni kell. Akárhogyan is, de ebben az évben is legyen életed része az, hogy részt veszel, részt vállalsz, másoknak adsz.

Keresztyén Testvéreim! Amikor a jövőnket szemléljük, akkor Krisztust látjuk; amikor Krisztusra nézünk, akkor saját jövőnket látjuk: elárultatás, halál, feltámadás és örök dicsőség; szolgálat, engedelmség, szégyen és dicsőség. Ne ragaszkodjatok ahhoz, amit úgysem tudtok megtartani, hanem keressétek az, amit úgysem veszítetek el!

A Szerző rédei református lelkipásztor, docens, a PRTA Gyakorlati Teológiai Intézetének intézetvezetője.

SZERZŐINK FIGYELMÉBE

1. Kérjük, hogy lapunkba szánt írásait az alábbi irányadó formai követelményeknek megfelelően küldjék el *Szerkesztőségünknek*: a szöveget balra zártan (vagy sorkizártan), Times New Roman betűtípusban, 12 pontos betűmérettel, egyes sorközzel, valamint 2,5 cm-es margóval készítsék el.

2. Kérjük, hogy tudományos igényű cikk esetén a lábjegyzetek folyamatos számozással következzenek egymás után.

3. Példák a lábjegyzetelésre:

Egy szerző esetén: SZERZŐ (ÉVSZÁM): Cím, Kiadó, Kiadás helye, oldalszám.

Több szerző esetén: Főszerkesztő neve (ÉVSZÁM, SZERK): Cím, Kiadó, Kiadás helye, oldalszám.

Tanulmány esetén: SZERZŐ (ÉVSZÁM): Tanulmány címe. In: SZERKESZTŐ (ÉVSZÁM, SZERK): Kötet címe. Kiadó, Kiadás helye, oldalszám.

Folyóiratcikk esetén: SZERZŐ (ÉVSZÁM): Cikk címe. In: FOLYÓIRAT CÍME, évfolyama, lapszáma, oldalszám (-tól-ig).

4. Tudományos igényű cikk küldése esetén kérjük, ne készítsenek teljes bibliográfiát, hanem a fentebb látható módon lábjegyzetelésben jelezzék a hivatkozott mű adatait.

5. Kérjük, hogy amennyiben a részünkre megküldött írást a későbbiekben máshol megjelentetik, a megjelentetésnél mindenképpen jelezzék, hogy az adott írás már megjelent egyszer a Pápai Kollégiumi Lapok hasábjain.

6. Hasonlóképpen, ha olyan írást küldenek részünkre, mely már egyszer megjelent egy másik lapban, legyenek kedvesek ezt megírni *Szerkesztőségünknek*, hogy a megjelentetés alkalmával ezt jelezhessük.

7. Szerzőink számára tiszteletpéldányt biztosítunk.

KÖVETKEZŐ LAPZÁRTA: 2021. JANUÁR 10.

A Pápai Kollégiumi Lapok a Pápai Református Teológiai Akadémia diákújsága. Nyomatott a Teológiai Akadémián. Írásait, észrevételeiket a Szerkesztők az alábbi elérhetőségre várják: pklujtag@gmail.com.

